

Bundel - Commissie Ruimte van 24 september 2021

Agenda bijlagen

Brief met uitnodiging extra commissie Ruimte 24 september 2021 - 96806

Agenda Commissie Ruimte 24 september 2021

Besluitenlijst (concept) Commissie Ruimte 24 september 2021

- 1 Opening en mededelingen van de voorzitter
- 2 Vaststellen agenda
Afdoeningsvoorstel: vaststellen
- 3 Gelegenheid om in te spreken
*Aanmelden voor inspreken tot maximaal een half uur vóór aanvang van de vergadering bij de commissiegriffier, ac.v.wallenburg@zeeland.nl.
Maximaal 30 minuten inspreekgelegenheid/per spreker maximaal 5 minuten. De commissie stelt alleen verduidelijkende vragen aan sprekers.
Geen onderlinge commissiediscussie bij dit punt.*
- 4 PFAS
*Deze brieven zijn ter behandeling doorgeschoven naar deze extra vergadering. Afspraak is dat vragen uiterlijk maandag 20 september 2021 aangeleverd worden.
Afdoeningsvoorstel: behandelen (informer)*
Hierbij betrekken de agendapunten 4.1. t/m 4.4
Er zijn vragen ingediend door CDA, D66, GL, PRO, PvdA, PvdD, SGP, SP en 50PLUS.
De vragen worden schriftelijk vooraf of mondeling in de vergadering beantwoord.
Vragen en antwoorden (agendapunt 4) CDA, D66, GL, PRO, PvdA, PvdD, SGP, SP, 50PLUS over PFAS - 97398.pdf
Vragen SP (agendapunt 4 bijlage bij vragen) over PFAS, commissie Ruimte 24 september 2021 - 97398.pdf
Antwoorden Statenvragen - PvdA - PFAS en PFOS 3M - 91280 - 220
Antwoorden Statenvragen - GL - juridische stappen vervuiling Westerschelde - 93095 - 221
- 4.1 Brief GS van 13 juli 2021 over dossier PFAS - 69038
Brief GS van 13 juli 2021 over dossier PFAS - 69038
Brief GS (bijlage - antwoorden art. 44 GL) van 13 juli 2021 over PFAS - 69038
Brief GS (bijlage - antwoorden art. 44 50PLUS) van 13 juli 2021 over PFAS - 69038
- 4.2 Brief GS van 23 juni 2021 over PFAS - 69038
Op de vragen van de PvdA volgt een mondelinge reactie van de gedeputeerde.
Brief GS van 23 juni 2021 over PFAS - 69038
- 4.3 Brief GS van 31 augustus 2021 over PFAS met afschriften aan ministers Demir en Visser - 93029
Brief GS van 31 augustus 2021 over PFAS met afschriften aan ministers Demir en Visser - 93029
Brief GS van 31 augustus 2021 Afschrift van brief aan minister Demir inzake PFAS - 93029
Brief GS van 31 augustus 2021 Afschrift van brief aan minister Visser inzake PFAS - 93029
- 4.4 Brief Minister van Infrastructuur en Waterstaat van 23 september 2021 aan GS over PFAS Zeeland - 93029
Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming
Brief Minister van Infrastructuur en Waterstaat van 23 september 2021 aan GS over PFAS Zeeland - 93029
- 5 Volgende vergadering: 15 oktober 2021, aanvang 09:00 uur
- 6 Sluiting

Statencommissie Ruimte

Onderwerp	Zaaknummer	Behandeld door	Verzonden
Uitnodiging en agenda Commissie Ruimte 24 september 2021	96806		

Middelburg, 20 september 2021

Geachte commissieleden,

Namens de voorzitter nodig ik u uit voor de extra openbare **fysieke** vergadering van de commissie Ruimte op **vrijdag 24 september 2021**, aanvang 11.00 uur. De vergadering vindt plaats in de Statenzaal. Onderwerp zijn de drie door uw commissie ter behandeling doorgeschoven brieven over PFAS

Wij vernemen graag uiterlijk dinsdag 21 september welke commissieleden namens uw fractie aanwezig zullen zijn. Voor fracties met meerdere commissieleden geldt dat er telkens **één woordvoerder plaats kan nemen in de Statenzaal**, en dat de andere commissieleden de vergadering via de tribune kunnen volgen.

Als bijlage bij deze brief treft u de agenda van de commissievergadering aan; de vergaderstukken vindt u in het papierloos vergadersysteem iBabs. Tevens treft u in iBabs de op 8 maart door het Presidium vastgesteld Leidraad werkwijze commissies aan en de richtlijnen voor het fysiek vergaderen in de Statenzaal. Deze agenda is in overleg met de Agendacommissie opgesteld.

Uw feitelijke (technische) vragen dienen schriftelijk aan de commissiegriffier toegezonden te worden voor dinsdag 21 september 2021, via ac.v.wallenburg@zeeland.nl.

Met vriendelijke groet,
namens de voorzitter,

Alma van Wallenburg,
commissiegriffier Ruimte

Agenda Commissie Ruimte

Datum 24-09-2021
Tijd 11:00 - 12:30 uur
Locatie Statenzaal
Voorzitter J.L. Kool-Blokland
Toelichting Extra vergadering

- 1**   **Opening en mededelingen van de voorzitter**
- 2**   **Vaststellen agenda**
Afdoeningsvoorstel: vaststellen
- 3**   **Gelegenheid om in te spreken**
Aanmelden voor inspreken tot maximaal een half uur vóór aanvang van de vergadering bij de commissiegriffier, ac.v.wallenburg@zeeland.nl.
Maximaal 30 minuten inspreekgelegenheid/per spreker maximaal 5 minuten. De commissie stelt alleen verduidelijkende vragen aan sprekers.
Geen onderlinge commissiediscussie bij dit punt.
- 4**   **PFAS**
Deze brieven zijn ter behandeling doorgeschoven naar deze extra vergadering.
Afspraak is dat vragen uiterlijk maandag 20 september 2021 aangeleverd worden.

Afdoeningsvoorstel: behandelen
- 4.1**   **Brief GS van 13 juli 2021 over dossier PFAS - 69038**
- 4.2**   **Brief GS van 23 juni 2021 over PFAS - 69038**
Op de vragen van de PvdA volgt een mondelinge reactie van de gedeputeerde.
- 4.3**   **Brief GS van 31 augustus 2021 over PFAS met afschriften aan ministers Demir en Visser - 93029**
- 5**   **Volgende vergadering: 15 oktober 2021, aanvang 09:00 uur**
- 6**   **Sluiting**

Besluitenlijst (concept) extra Commissie Ruimte

Datum 24 september 2021
Tijd 11:00 – 13.20 uur
Locatie Statenzaal
Voorzitter J.L. Kool-Blokland
Link videotulen: [Commissie Ruimte \(royalcast.com\)](https://royalcast.com)

Aanwezig zijn de leden: de leden C.W. Bierens, V.L. Bosch, R.L. Brunke, J.J. van Burg, P. van Dijk, A.J. Geluk, H. Ghijsen, E.E.P.M. Heerschop, C. Jacobusse, T.A.O. Janssens, G.L. Lernout, G.C.J. Minderhoud, J. van de Velde, W. Versluijs en E.W. Vooijs
Verder zijn aanwezig: B.L.L. van der Velde, A. Pijpelink (GS) en A.C. van Wallenburg (commissiegriffier)
Afwezig zijn de leden: de leden M. Bos, H.J. van Geesbergen, N. Heerkens, K.M. Körver, M.A. Lippens-de Reu, H.F.M. Reuling en M.A. van 't Westeinde

- 1   Opening en mededelingen van de voorzitter**
Bericht van verhindering van de leden Bos, Van Geesbergen, Körver en Reuling.
- 2   Vaststellen agenda**
Afdoeningsvoorstel: vaststellen
Aan de agenda wordt toegevoegd, onder agendapunt 4.4, brief Minister van Infrastructuur en Waterstaat van 23 september 2021 aan GS over PFAS Zeeland. De brief wordt betrokken bij de behandeling van agendapunt 4.

Conclusie: de agenda wordt aldus gewijzigd vastgesteld.
- 3   Gelegenheid om in te spreken**
N.v.t.
- 4   PFAS**
Deze brieven zijn ter behandeling doorgeschoven naar deze extra vergadering.
Afdoeningsvoorstel: behandelen (informereren)
Hierbij zijn betrokken: de agendapunten 4.1. t/m 4.4
Er zijn vragen ingediend door CDA, D66, GL, PRO, PvdA, PvdD, SGP, SP en 50PLUS.
De vragen zijn schriftelijk vooraf of mondeling in de vergadering beantwoord.
- 4.1   Brief GS van 13 juli 2021 over dossier PFAS - 69038**
- 4.2   Brief GS van 23 juni 2021 over PFAS - 69038**
Op de vragen van de PvdA volgt een mondelinge reactie van de gedeputeerde.
- 4.3   Brief GS van 31 augustus 2021 over PFAS met afschriften aan ministers Demir en Visser - 93029**

4.4   Brief Minister van Infrastructuur en Waterstaat van 23 september 2021 aan GS over PFAS Zeeland - 93029

Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming

Toezeggingen van gedeputeerde Van der Velde:

- GS zullen over de (huidige) inlaat van water bij projecten Hedwigepolder en Waterdunen gesprekken voeren met de bevoegde gezagen met inachtneming van rollen. GS zoeken de inlaatsituatie bij de projecten uit, en komen er op hele korte termijn op terug met inachtneming van de commissie-aanscherping dat volksgezondheid boven natuurherstel (met vervuilde grond) gaat.
- GS zullen bij de te voeren gesprekken ook de werken bij het Kanaal Gent-Terneuzen meenemen, met inachtneming van rollen en bevoegdheden.

5   Volgende vergadering: 15 oktober 2021, aanvang 09:00 uur

6   Sluiting om 13.20 uur.

Vragen Commissie Ruimte 17 en 24 september 2021	Antwoorden
Vragen Eddy Heerschop (PvdA) n.a.v. brief GS van 23 juni 2021 over PFAS - 69038 Agendapunt: 11.1.1	
Vraag 1: wat zijn essentiële toepassingen van PFAS? Toelichting: In het rapport staat <i>Om de nadelige effecten van PFAS op het ecosysteem en de humane gezondheid te minimaliseren is (inter)nationale samenwerking noodzakelijk waarbij vanuit de Rijksoverheid als eerst moet worden ingezet op restricties en uitsluiten van niet-essentiële PFAS of niet-essentiële toepassingen.</i> Dit Europese verbod is vorige week aangemeld bij het ECHA (https://www.rivm.nl/pfas/official-start-voor-europees-pfas-verbod) dus dat is goed nieuws. De uitzondering voor essentiële PFAS is echter een potentiële ontsnappingsclausule; je kan er vergif op innemen (om maar even in PFAS sferen te blijven) dat producenten hier misbruik van gaan proberen te maken. Alert op blijven dus en om te beginnen vragen om welke stoffen dat dan gaat.	Deze vraag heeft betrekking op de werking van nationale en Europese regelgeving in de praktijk. Wij zijn daarvoor als Provincie niet bevoegd. Wij begrijpen dat er onder leiding van het RIVM een internationale expertgroep wordt opgericht om te bepalen wat noodzakelijke toepassingen van PFAS zijn. Voor verdere informatie verwijzen wij u naar de website van RIVM (Vragen en antwoorden over PFAS RIVM)
Vraag 2: het bedrijf Chemours in Dordrecht had een vergunning om PFAS te lozen op de Merwede; gebeurt dit nog steeds? En is bekend of deze PFAS ook in het Zeeuwse milieu zijn terug te vinden? Toelichting: De brief gaat in op PFAS lozingen in België en stelt ook: <i>In Zeeland zijn er geen bedrijven die PFAS produceren en voor zover ons bekend zijn er ook geen bedrijven in Zeeland met een vergunning om PFAS houdend afvalwater te lozen.</i> Het gaat echter niet in op de PFAS lozingen van Chemours, wat toch ook in de buurt is.	Wij hebben vernomen dat de vergunningen van Chemours zijn aangescherpt. Chemours heeft nog wel vergunning voor het lozen van bepaalde PFAS. Onder andere op de website van DCMR is hierover nadere informatie te vinden: Dossier Chemours, DuPont en Dow DCMR
Naast de vragen die wij via artikel 44 hebben gesteld op 31 augustus: 1. Wil GS op korte termijn een lijst met bedrijven die lozen op de Westerschelde delen met PS, hierin ook de mogelijke bedrijven in België? 2. Voldoen deze vergunningen aan de norm van 2021 voor wat betreft PFAS/PFOS en andere milieu gevaarlijke stoffen? 3. Hoe staat het met de controle op deze vergunningen en hoe ver is de RUD / DCMR met het opnieuw up to date brengen van oude vergunningen? 4. Daadwerkelijke controle op het lozen van welke stoffen dan ook, kan GS aangeven of daar daadwerkelijk controle op is of alleen controle op papier?	De artikel 44 vragen zijn separaat beantwoord.

Vragen Commissie Ruimte 17 en 24 september 2021	Antwoorden
Vragen Eddy Heerschop (PvdA) n.a.v. brief GS van 23 juni 2021 over PFAS - 69038 Agendapunt: 11.1.1	
5. Wil GS onze eigen vergunningen plicht tegen het licht houden, met name de looptijd van de huidige vergunningen ? Hebben wij nog twee extra vragen:	
6. Kan GS aangeven hoelang 3M al een vergunning heeft voor het lozen van PFAS /PFOS op de Westerschelde, en om hoeveel (KG/TON) het gaat per jaar? Dit omdat deze stoffen zich opstapelen in de natuur/ bodem en dan duidelijk wordt hoe groot de vervuiling is.	Het verlenen van vergunningen aan bedrijven in Vlaanderen is een bevoegdheid van de Vlaamse autoriteiten. Het is ons niet bekend sinds wanneer 3M PFAS loost in de Westerschelde. Het bedrijf is sinds 1971 in Zwijndrecht gevestigd. Wel is inmiddels duidelijk dat er in 2020 een (nieuwe) vergunning is afgegeven voor de activiteiten van het bedrijf waaronder het lozen van PFAS. U kunt de vergunning hier inzien: https://gpbv.omgeving.vlaanderen.be/gpbv-register-beheer/api/view/vergunningbesluiten/bestand?uniekeSleutel=67b13589-2ad2-48b9-b416-8f7c4c224fd Exacte hoeveelheden kunnen wij uit deze vergunning niet afleiden.
7. Heeft RWS nu aan het RIVM of aan de NVWA gevraagd om metingen te doen als het gaat om bijv. Zee groenten, schelpdieren , Vis., als dit niet zo is wil GS dan de vraag neer leggen bij RWS om als nog te starten met meten?	Voor producten die in de handel komen ligt de verantwoordelijkheid van de voedselveiligheid bij de NVWA. Zij nemen vragen rondom voedselveiligheid mee in een lopend onderzoek. Voor wat betreft zwemmen of particulier gebruik van zeegroenten, schelpdieren etc is onze voorlopige informatie dat eenmalige of beperkte blootstelling of inname van PFAS geen acuut gevaar oplevert. Wij hebben via de GGD Zeeland aan het RIVM verzocht hier een definitief oordeel over te geven. In de brief aan de Tweede Kamer van 4 juni j.l. is hierover meer informatie te vinden Kamerbrief over vermindering blootstelling aan PFAS na de EFSA-opinie Kamerstuk Rijksoverheid.nl

Vragen Commissie Ruimte 24 september 2021	Antwoorden
Vragen (aanvullend) fractie GL over PFAS Agendapunt: 4 N.a.v. de oproep in de Cie Ruimte van september 2021 om te komen met meer vragen over de PFAS-vervuiling in de Westerschelde, hier nog een aantal van de fractie van GroenLinks	
1. Welke voorgenomen plannen m.b.t. de Westerschelde worden mogelijk beïnvloed door de PFAS problematiek?	De effecten van PFAS op langere termijn en consequenties voor besluiten, plannen en projecten zijn nu nog niet te overzien. Het antwoord zal primair van het bevoegd gezag voor de waterkwaliteit moeten komen. Gedeputeerde Van der Velde heeft u in de commissie Ruimte van 17 september mondeling meegedeeld dat er – mede op uw verzoek – een informatie bijeenkomst georganiseerd gaat worden met medewerking van het RIVM, Ministerie I&W en een expert van de Universiteit Wageningen. Wij zullen het Ministerie kenbaar maken dat deze vraag verwacht kan worden bij de informatiebijeenkomst.
2. Welke genomen besluiten i.v.m. de Westerschelde moeten mogelijk worden herzien/vernietigd door huidige kennis van de PFAS problematiek?	Zie antwoord 1.
3. Welke gevolgen heeft de PFAS problematiek voor de volksgezondheid: bijvoorbeeld zwemverbod? Geen groente snijden?	Voor producten die in de handel komen ligt de verantwoordelijkheid van de voedselveiligheid bij de NVWA. Zij nemen vragen rondom voedselveiligheid mee in een lopend onderzoek. Voor wat betreft zwemmen of particulier gebruik van zee-groenten, schelpdieren etc. is onze voorlopige informatie dat eenmalige of beperkte blootstelling of inname van PFAS geen acuut gevaar oplevert. Wij hebben via de GGD Zeeland aan het RIVM verzocht hier een definitief oordeel over te geven. Zie ook de brief aan de Tweede Kamer van 4 juni j.l.: Kamerbrief over vermindering blootstelling aan PFAS na de EFSA-opinie Kamerstuk Rijksoverheid.nl

Vragen Commissie Ruimte 24 september 2021	Antwoorden
Vragen (aanvullend) fractie GL over PFAS Agendapunt: 4 N.a.v. de oproep in de Cie Ruimte van september 2021 om te komen met meer vragen over de PFAS-vervuiling in de Westerschelde, hier nog een aantal van de fractie van GroenLinks	
4. Hoe zit het met PFAS waarden in oesters, mossels, etc. uit de Westerschelde? In hoeverre is de volksgezondheid, maar ook de beroepsvisserij e.d. in gevaar als waarden te hoog zijn?	Zie antwoord 3.
5. Zijn er al concrete reacties op de brieven? Zowel die van GS, mw. Visser van het ministerie als vanuit Vlaamse zijde? Zo ja, hoe luiden die? En krijgen wij als PS die dan z.s.m.?	Er zijn inmiddels gesprekken gepland met de beide ministers. In de Tweede Kamer hebben zowel de minister als de staatsecretaris inmiddels aangegeven de oproep van Zeeland te hebben gehoord en daar gevolg aan te zullen geven. Uiteraard houden wij u van relevante informatie op de hoogte.
6. Kan er aangegeven worden wat de gevolgen van de PFAS vervuiling zijn voor het baggerwerk in de Westerschelde (bekend is dat de bagger uit de vaargeul vervolgens gedropt wordt op de "platen" in de Westerschelde is waar o.a. vogels voedsel zoeken. Wordt er daarom een voorlopige stop op het slib-baggeren overwogen vanwege het met PFAS vervuilde slib? Is GS bereid om een zienswijze in te dienen m.b.t. het Ontwerpbesluit vergunning vaargeulonderhoud Westerschelde zie PZC 20-09-21	De bevoegdheid voor het verlenen van vergunningen voor baggerwerkzaamheden in de Westerschelde ligt bij RWS. Wij zullen via een zienswijze in ieder geval aandacht vragen voor deze problematiek en u een afschrift van onze zienswijze doen toekomen.
7. Naast de vragen vanuit de volksvertegenwoordiging zijn er ongetwijfeld ook vragen en standpunten vanuit andere organisaties en milieupartijen. Zijn deze bekend? En zo ja, mogen wij daar als PS ook kennis van nemen? M.a.w. is/wordt PS op de hoogte gesteld van alle vragen/opvattingen die ingediend zijn rond dit thema?	Wij hebben u eerder in onze brieven geïnformeerd over de vragen die er leven. Andere vragen zijn ons tot nu toe niet aangereikt.

Vragen Commissie Ruimte 24 september 2021	Antwoorden
Vragen 50PLUS (George Lernout) over PFAS Agendapunt: 4	
Door de situatie rondom 3M en de lozingen met bijbehorende vergunning, is er onrust in Zeeland en met namen rondom de Wester Schelde. Graag daarom tijdens de bijeenkomst van vrijdag 24 september a.s een antwoord op de navolgende vragen:	
1. Is er overleg over vergunningen aan bedrijven voor lozingen op de Wester Schelde en in het kanaal van Gent naar Terneuzen ? Zo ja is er een instantie die controleert of de voorwaarden in die vergunningen worden nageleefd ?	Rijkswaterstaat is verantwoordelijk voor de waterkwaliteit van de Westerschelde en het Kanaal Gent-Terneuzen. Zij verlenen ook vergunningen voor de directe lozingen op oppervlaktewater in Nederland en houden daar toezicht op.
2. Waarom is aan 3M een eeuwig durende vergunning verleend ?	Wij zijn niet tot in detail op de hoogte van de Belgische wetgeving. In Nederland worden vergunningen aan chemische bedrijven (BRZO-bedrijven) voor onbepaalde tijd verleend, met de kanttekening dat die elke vijf jaar op actualiteit moeten worden getoetst.
3. Op welke wijze kunnen afspraken worden gemaakt dat de Provincie Zeeland een duidelijkere rol krijgt in de organisatie van toezicht en handhaving op het gebied van lozingsvergunningen in het stroomgebied van de Wester Schelde en het kanaal van Gent naar Terneuzen.	Rijkswaterstaat is verantwoordelijk voor de waterkwaliteit van de Westerschelde en het Kanaal Gent-Terneuzen. Zij verlenen ook vergunningen voor de directe lozingen op oppervlaktewater in Nederland en houden daar toezicht op. Het ligt niet voor de hand te verwachten dat deze bevoegdheidsverdeling herzien zal worden.
4. Is er nog enige mate van vertrouwen in de samenwerking met onze Belgische burens, aangezien hier toch sprake is van een falende overheid ?	Wij twijfelen niet aan de intenties van de Belgische autoriteiten.
5. Is de provincie Zeeland van plan om stappen te zetten om de ontpoldering van de Hedwige Polder tijdelijk stop te zetten totdat het water van de Schelde een aanvaardbare kwaliteit heeft bereikt?	Het Hedwigeproject is in een vergevorderd stadium van uitvoering, de planning is dat het Scheldewater in de eerste helft van 2023 het gebied in stroomt. De nieuwe primaire kering en het krekensysteem zijn gereed, en in de komende periode zal eerst een berm langs de Leidingendam gelegd worden. Daarna wordt een begin gemaakt met het afgraven van de voormalige dijken en het verwerken van de grond in de panoramaheuvel. In en rond de Hedwigepolder is sprake van PFAS. Voor de aanwezigheid van PFAS is extra onderzoek verricht in kader van het grondverzet. Er

Vragen Commissie Ruimte 24 september 2021	Antwoorden
Vragen 50PLUS (George Lernout) over PFAS Agendapunt: 4	
	wordt voldaan aan de bodemkwaliteitskaart en het geldende handelingskader PFAS. Er is op dit moment geen onderzoek of bewijs op basis waarvan nu besloten zou moeten worden het Hedwigeproject stil te leggen. We volgen de ontwikkelingen uiteraard op de voet en houden nauw contact met opdrachtgever, het Ministerie van LNV. Gelet op het belang van dit project voor het natuurherstel, wordt de uitgezette koers gevolgd. Mocht de waterkwaliteitsbeheerder daar in de toekomst anders over denken, dan zullen we op basis daarvan een afweging maken.
6. Zou deze vervuiling ook op andere reeds ontpolderde gebieden een negatieve invloed kunnen hebben ?	Hierover is ons geen informatie bekend. Wij zullen het ministerie kenbaar maken dat deze vraag verwacht kan worden bij de informatiebijeenkomst.

Vragen Commissie Ruimte 24 september 2021	Antwoorden
Vragen CDA (Anton Geluk) over PFAS Agendapunt: 4	
1. Is er al gestart met het in kaart brengen van de (binnenlandse) PFAS -bronnen? OF zijn deze nu al in beeld? Graag de stand van zaken.	Het in kaart brengen van (binnenlandse) PFAS-bronnen is een bevoegdheid van de minister van I&W. In een brief van de Minister aan de Tweede Kamer van 4 juni jl. is de Kamer geïnformeerd over haar acties. Zie Vermindering blootstelling aan PFAS na de EFSA-opinie Tweede Kamer der Staten-Generaal . Er zijn in Zeeland geen bedrijven die PFAS produceren.
2. Hoe krijgen we de buitenlandse PFAS bronnen z.s.m. in beeld? Of zijn deze ondertussen al in beeld? Graag een update.	Er is inmiddels een rapport verschenen van de opdrachthouder die is aangesteld door de Vlaamse overheid. Deze rapportage geeft hier inzicht in. Zie PFAS: eerste tussentijdse rapport van de opdrachthouder Vlaanderen.be
3. Volgens de brief van GS aan PS van 21 juni zijn er geen bedrijven in Zeeland die PFAS produceren. Is dit nog de huidige kennisstand?	Ja

Vragen Commissie Ruimte 24 september 2021	Antwoorden
Vragen CDA (Anton Geluk) over PFAS Agendapunt: 4	
4. In diezelfde brief staat dat volgens GS, voor zover bekend, er geen bedrijven in Zeeland PFAS houdend water lozen. Kan GS bevestigen dit nu met 100% zekerheid bevestigen? Zo nee, waarom niet?	Wij verlenen vergunningen voor indirecte lozingen van afvalwater. Er is sprake van een indirecte lozing als afvalwater op een riool, waterzuivering van derden of een ander 'werk' geloosd wordt. Bij tien Zeeuwse instellingen (6 bedrijven en 4 stortplaatsen) waarvoor wij bevoegd gezag zijn, hebben we een indicatief onderzoek laten uitvoeren naar het voorkomen van PFAS in het afvalwater. Uit deze resultaten is bij de onderzochte stortplaatsen (Koegorspolder, Nieuwdorp, Tuttelhoek, Hoosjesweg) en enkele bedrijven PFAS aangetoond in het afvalwater. Op zich is dit niet verrassend: gezien de brede toepassing van PFAS houdende producten in onze maatschappij vinden we PFAS stoffen overal terug in onze leefomgeving. De gevonden concentraties lijken relatief laag, en zeker niet in gehalten als bij de bedrijven zoals 3M die PFAS produceren. De aanwezigheid van PFAS in het afvalwater is voor ons college wel aanleiding voor een uitgebreider onderzoek om daar meer duidelijkheid over te krijgen.
5. Hoe ziet het vervolgproces er nu uit? Wat gaat er allemaal gebeuren om de PFAS problematiek in kaart te brengen / met wie gaat er gesproken worden / welke maatregelen zijn voorzien, enz.? Graag ook (zoveel mogelijk) het tijdspad hierbij vermelden?	Naar aanleiding van onze brief heeft de verantwoordelijke en bevoegde minister van I&W, mw Visser, toegezegd de coördinatie aan Nederlandse zijde op zich te nemen. Wij zullen het ministerie kenbaar maken dat deze vraag verwacht kan worden op de al eerder genoemde informatiebijeenkomst.

Vragen Commissie Ruimte 24 september 2021	Antwoorden
Vragen D66 (Wouter Versluijs) over PFAS Agendapunt: 4	
1. Zijn er al resultaten van metingen door GS of andere instanties over verhoogde concentraties PFAS in Zeeuwse wateren, in levende organismen, in de bodem en in de lucht en op welke locaties er is gemeten?	Wij voeren zelf alleen onderzoeken uit naar indirecte lozingen. De externe informatie waarover wij beschikken is opgenomen op onze website: PFAS Provincie Zeeland .
2. Als op bovenstaande vraag het antwoord is dat er nog niet gemeten is, wanneer wordt er gestart/waar wordt er gemeten en wanneer krijgen we daar resultaten van?	Wij verlenen vergunningen voor indirecte lozingen van afvalwater. Er is sprake van een indirecte lozing als afvalwater op een riool, waterzuivering van derden of een ander 'werk' geloosd wordt. Bij tien Zeeuwse instellingen (6 bedrijven en 4 stortplaatsen) waarvoor wij bevoegd gezag zijn, hebben we een indicatief onderzoek laten uitvoeren naar het voorkomen van PFAS in het afvalwater. Uit deze resultaten is bij de onderzochte stortplaatsen (Koegorspolder, Nieuwdorp, Tuttelhoek, Hoosjesweg) en enkele bedrijven PFAS aangetoond in het afvalwater. Op zich is dit niet verrassend: gezien de brede toepassing van PFAS houdende producten in onze maatschappij vinden we PFAS stoffen overal terug in onze leefomgeving. De gevonden concentraties lijken relatief laag, en zeker niet in gehalten als bij de bedrijven zoals 3M die PFAS produceren. De aanwezigheid van PFAS in het afvalwater is voor ons college wel aanleiding voor een uitgebreider onderzoek om daar meer duidelijkheid over te krijgen.
3. Naar aanleiding van vragen van D66 over stoffen zoals PFAS van mei (voor het nieuws van 3M) is er een toezegging gedaan over ZZs. In een brief van GS van juni die daarover toelichting geeft staat "De inventarisatie bij bedrijven van emissies van (p)ZZS naar lucht en water is in de afrondende fase"; graag ontvangen wij hiervan een update voor vrijdag 24 september.	De rapportage van de inventarisatie naar de ZZS (Zeer Zorgwekkende Stoffen) zal naar verwachting in november beschikbaar komen. Zodra er meer bekend is zullen we u hierover informeren.

Vragen Commissie Ruimte 24 september 2021	Antwoorden
Vragen D66 (Wouter Versluijs) over PFAS Agendapunt: 4	
4. In diezelfde toezegging staat dat er een passage zal worden opgenomen in het Regionale Waterprogramma over ZZS. Wat leren GS van de huidige crisis en wat nemen zij over in het Regionale Waterprogramma?	Een passage over ZZS in het Regionaal Waterprogramma (RWP) is in voorbereiding wordt binnenkort voorgelegd aan GS.
5. In diezelfde brief geven GS aan dat er in het kader van het project ZZS-decentraal van IPO en VNG en een eigen initiatief vanuit de provincies, een traject is ingezet om de stand van zaken op te nemen, knelpunten te inventariseren en te komen tot een (bestuurlijke) beleidslijn voor het vervolg. In hoeverre heeft GS contact gehad met partijen uit bovenstaande partijen naar aanleiding van de problematiek bij 3M?	Het project ZZS-decentraal is een landelijk traject dat loopt met IPO en VNG in gezamenlijkheid uitvoeren en zich beperkt tot Nederland. De problematiek in Vlaanderen bij 3M is derhalve geen onderdeel van het genoemde project ZZS-decentraal.
6. Vanuit onze deelname in de uitvoeringsdiensten hebben wij een grote rol om de volksgezondheid te waarborgen. Hoe verloopt de samenwerking met de DCMR en de RUD? Graag een toelichting.	De Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) Zeeland en de DCMR zijn op grond van wettelijke voorschriften belast met het uitvoeren van de milieu- en veiligheidstaken, die wij als Provincie hebben met als doel het nastreven van een schoon en veilige leefomgeving. Over de wijze waarop de RUD en de DCMR deze taken uitvoeren informeren wij u via de jaarrapportages.
7. In onze optiek is een aanpak bij de bron de beste oplossing. Wat is er nodig volgens GS om dat te bereiken? Zou een Zeeuwse lobbystrategie hierbij kunnen helpen?	De nationale PFAS-problematiek is een bevoegdheid en verantwoordelijkheid van de minister van I&W. In een brief van 4 juni heeft zij de Tweede Kamer geïnformeerd over haar acties. Zij deelt daarin overigens uw standpunt dat aanpak bij de bron de beste oplossing is. Ter informatie is de link naar deze brief bijgevoegd: Kamerbrief over vermindering blootstelling aan PFAS na de EFSA-opinie Kamerstuk Rijksoverheid.nl
8. Veel dagelijkse gebruiksvoorwerpen bevatten (soms veel) PFAS. In hoeverre is hierover voorlichting nodig volgens GS?	PFAS wordt breed toegepast. Van meubels tot oorschaduw; van regenkleding tot verpakkingsmateriaal.

Vragen Commissie Ruimte 24 september 2021	Antwoorden
Vragen D66 (Wouter Versluijs) over PFAS Agendapunt: 4	
	Het Rijk geeft hierover voorlichting, onder andere via digitale kanalen. Zie bijvoorbeeld PFAS Waarzitwatin Rijksoverheid Waarzitwatin Rijksoverheid . Wij zien hierin geen verantwoordelijkheid voor de Provincie Zeeland, anders dan dat wij deze link zullen toevoegen aan onze informatiepagina op de website.
9. Hoe zit het met de actieve informatieplicht van Rijkswaterstaat naar de provincie over ZZS, nu en in het verleden?	Er zijn op landelijk niveau afspraken gemaakt dat de omgevingsdiensten en Rijkswaterstaat gezamenlijk optrekken in de aanpak van ZZS.
10. Vinden GS dat er landelijk/Europees genoeg ingezet wordt op deze problematiek?	Het is niet aan ons college om daar een standpunt over in te nemen. Op basis van recente wetenschappelijke kennis weten we dat PFAS schadelijker is dan we dachten. N.a.v. deze kennis is de EFSA recent een proces gestart met als doel normen aan te scherpen. Wij onderstrepen het belang hiervan.
11. Wat voor consequenties heeft dit dossier voor North Seaport? Is het beleid op het punt van PFAS/ZZS anders dan in de haven van Antwerpen? Welke invloed hebben wij daar als aandeelhouder op?	North Sea Port heeft geen bevoegdheden als het gaat om PFAS/ZZS. Dat is een zaak van overheden. Hierin is dus ook geen rol weggelegd voor de aandeelhouder. Verdere gevolgen voor North Sea Port als bedrijf zijn nu nog niet te overzien.
12. In het buitenland heeft 3M al flinke boetes gehad, is de situatie in de Schelde vergelijkbaar?	Eventuele boetes zijn een zaak voor de autoriteiten in België. Uit de media hebben wij vernomen dat er door de Vlaamse overheid diverse handhavingsacties zijn gestart bij 3M. Ook is bekend dat deze zaak onderwerp is van een parlementaire hoorcommissie (wat wij kennen als een parlementaire enquête). De komende maanden zal hierover meer duidelijk gaan worden.
13. Welke impact heeft dit op korte en op lange termijn voor de Westerschelde?	Over de impact kan op dit moment nog niets gezegd worden. Gedeputeerde Van der Velde heeft u in de commissie Ruimte van 17 september mondeling meegedeeld dat er – mede op uw verzoek – een informatie bijeenkomst georganiseerd zal worden met medewerking van

Vragen Commissie Ruimte 24 september 2021	Antwoorden
Vragen D66 (Wouter Versluijs) over PFAS Agendapunt: 4	
	het RIVM, Ministerie I&W en een expert van de Universiteit Wageningen. Wij zullen het Ministerie kenbaar maken dat deze vraag verwacht kan worden bij de informatiebijeenkomst.
14. Kan er een toekomstbeeld worden geschetst van de Hedwigepolder als de ontpoldering wordt voortgezet?	Na afronding van het project, wordt het Hedwigegebied een onderdeel van het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe. Hiermee wordt invulling gegeven aan een van de afspraken uit het Verdrag over de uitvoering van de Ontwikkelingsschets 2010 Schelde estuarium. Meer informatie: Grenspark Groot Saeftinghe - Grenspark Groot Saeftinghe (grenspark-groot-saeftinghe.eu)

Vragen Commissie Ruimte 24 september 2021	Antwoorden
Vragen PRO (Robèrt Brunke) over PFAS Agendapunt: 4	
Inleiding: De provincie Zeeland zegt door de Vlamingen niet te zijn gekend in het verlenen van die vergunning en ook Rijkswaterstaat laat weten deze vergunning nooit gezien heeft. De Vlaamse minister spreekt dit echter tegen en beweert dat dit meerdere malen met Nederland is besproken, volgens haar door het ISC (Internationale Schelde Commissie) en dat haar informatie niet is doorgegeven aan Zeeland.	
Vraag: Wie spreekt hier de waarheid?	Waarschijnlijk is er sprake van misverstanden of miscommunicatie.
Vraag: Hoe kan in de toekomst voorkomen worden dat we bij een soortgelijk incident hetzelfde verhaal als in de inleiding geschetst weer gaan meemaken?	Wij constateren met u dat kennelijk is niet alle informatie op een goede manier bij de juiste partijen terecht gekomen. Wij hebben de Nederlandse minister gevraagd de coördinatie voor het vervolg voor haar rekening te nemen. Het maken van heldere procesafspraken tussen alle betrokken partijen om deze verwarring in de toekomst te voorkomen is wat ons betreft een belangrijk element in het vervolgtraject.
Inleiding: Nederland zet met 4 andere landen de eerste stap naar een PFAS verbod. Nederland, Denemarken, Noorwegen en Zweden zijn aangemeld bij het Europese Chemicaliën Agentschap om PFAS-stoffen in de Europese Unie te verbieden. ProZeeland vindt het hoogst opmerkelijk dat notabene een aangrenzend land (België) die eeuwigdurende vergunningen verstrekt hier zich niet bij aansluit.	
Vraag: Is GS bereid om eventueel samen met de minister of staatsecretaris druk uit te oefenen op België om zich bij de andere landen aan te sluiten voor een Europees PFAS verbod?	Dat is niet onze rol als college.

Vragen Commissie Ruimte 24 september 2021	Antwoorden
Vragen PvdD (Trees Janssens) over PFAS Agendapunt: 4	
Verwijzing www.zeeland.nl/PFAS : 1. Op initiatief van Provincie Zeeland is een Informatieoverleg PFAS gestart. Provincie Noord-Brabant heeft ook de nodige problemen gehad met PFAS (o.a. Helmond en Moerdijk) maar wordt niet genoemd als betrokken organisatie. Is er ook overleg met Provincie Brabant?	In het regionaal overleg PFAS hebben we de partijen bij elkaar gebracht met verantwoordelijkheden en bevoegdheden ten aanzien van deze problematiek in de Westerschelde en het Kanaal Gent-Terneuzen. Provincie Noord-Brabant was om die reden niet in beeld.
Verwijzing Oosterweelproject: 2. Vanwege de bouw van een tunnel ten noorden van Antwerpen dreigt ernstig verontreinigde slib nabij de Nederlandse grens in de Westerschelde te worden gestort. De Vlaamse autoriteiten zijn van plan een vergunning te verlenen om het met PFAS-verontreinigde slib te storten op verschillende plekken in de Schelde. Tot en met 2 september kon hiertegen bezwaar worden gemaakt. Was GS hiervan op de hoogte en heeft Provincie Zeeland bezwaar gemaakt?	Van de RUD hebben we begrepen dat de vergunningaanvraag wel binnen is gekomen bij de RUD, maar dat hier niet op is gereageerd, omdat deze baggerwerken primair effect zouden hebben op de waterkwaliteit en daarmee een verantwoordelijkheid van RWS zijn.
3. Provincie Noord-Brabant heeft een werkafpraak met de twee Vlaamse provincies, om elkaar advies te vragen voor de gevallen waarin de provincies het bevoegd gezag zijn, bij nieuwe activiteiten binnen de 15 km van de landgrens voor BRZO-inrichtingen en 5 kilometer voor de overige inrichtingen waarvoor de Vlaamse grensprovincies het bevoegd gezag zijn. Heeft Provincie Zeeland ook een dergelijke werkafpraak? Zo nee, zijn er plannen dergelijke afspraken te maken?	Dergelijke werkafspraken vloeien voort uit de verdragen van Helsinki en Espoo. Provincie heeft deze taken bij de omgevingsdiensten belegd. We hebben op dit moment geen werkafspraken met de Vlaamse provincies. We zullen dit meenemen in onze contacten met de Vlaamse provincies.
4. Inmiddels is gebleken dat milieueffecten vaak verder reiken dan de bij vraag 3 genoemde zones van 15 en 5 kilometer. Bent u bereid om ook te kijken naar ontwikkelingen op grotere afstand van de grens? En bent u bereid een werkafpraak met de twee Vlaamse provincies op dit vlak te overwegen?	Ook op dit punt zullen we bezien welke afspraken welke afspraken wij kunnen maken met de Vlaamse buurprovincies. We gaan in overleg met de Vlaamse overheid en de RUD-Zeeland om te kijken hoe we op een goede manier met elkaar kunnen komen tot werkafspraken.

Vragen Commissie Ruimte 24 september 2021	Antwoorden
Vragen PvdD (Trees Janssens) over PFAS Agendapunt: 4	
5. Gaat u de vergunningen in Vlaanderen beter, actiever volgen en zo nodig zienswijzen dan wel bezwaar indienen? Zo nee, waarom niet?	Op dit moment hanteren we een risico-gedreven aanpak bij de beoordeling van adviesaanvragen. Daarbij wordt op dit moment alleen gekeken naar lucht en externe veiligheidsaspecten. In het licht van de recente ontwikkelingen gaan we deze afspraken herzien.
6. Bent u bereid om ook richting het Rijk de handen met Provincie Noord-Brabant ineen te slaan, om zo sterker op te kunnen komen voor het gezamenlijke belang van minimalisatie van vervuiling vanuit Vlaanderen? Zo nee, waarom niet?	De minister heeft aangegeven dat zij de vraag vanuit Zeeland goed heeft verstaan; de belangen vanuit Zeeland zijn haar bekend. Wel zullen we Brabant in het kader van goed nabuurschap informeren over de door ons genomen stappen in dit dossier

Vragen Commissie Ruimte 24 september 2021	Antwoorden
Vragen SGP (leden Van Burg en Van de Velde) over PFAS Agendapunt: 4 PFAS Vervuiling Westerschelde	
1. Het RIVM rapport van april 2021 meldt zeer verhoogde concentraties PFAS in kanaal Gent - Terneuzen. Waar kan dat vandaan komen? Daar is toch geen link met de 3M fabriek in Antwerpen?	Wij hebben geen inzicht in mogelijke specifieke oorzaken van PFAS in het Kanaal Gent-Terneuzen. Wij delen uw inschatting dat dit niet vanuit 3M kan worden verklaard. Stoffen uit de stofgroep PFAS worden echter in veel producten en industrieën toegepast.
2. GS heeft inmiddels onderzoek in gang gezet (via de RUD) naar mogelijke andere legale en illegale PFAS / PFOS lozingen langs de Westerschelde en het kanaal Gent Terneuzen op Nederlands grondgebied. Zijn daar al resultaten van bekend? En hoe zit het op de Belgische deel van de Westerschelde, en het Kanaal van Gent naar Terneuzen?	Hier lijkt sprake van een misverstand. Directe lozingen in de Westerschelde en het Kanaal van Gent-Terneuzen zijn een verantwoordelijkheid van RWS en worden door ons niet onderzocht. Wij verlenen vergunningen voor indirecte lozingen (dus lozingen die indirect in oppervlaktewater terecht kunnen komen) van afvalwater. Bij tien Zeeuwse instellingen (6 bedrijven en 4 stortplaatsen) waarvoor wij bevoegd gezag zijn, hebben we een indicatief onderzoek laten uitvoeren naar het voorkomen van PFAS in het afvalwater. Uit deze resultaten is bij de onderzochte stortplaatsen (Koegorspolder, Nieuwdorp, Tuttelhoek, Hoosjesweg) en enkele bedrijven PFAS aangetoond in het afvalwater. Op zich is dit niet verrassend: gezien de brede toepassing van PFAS houdende producten in onze maatschappij vinden we PFAS stoffen overal terug in onze leefomgeving. De gevonden concentraties lijken relatief laag, en zeker niet in gehalten als bij de bedrijven zoals 3M die PFAS produceren. De aanwezigheid van PFAS in het afvalwater is voor ons college wel aanleiding voor een uitgebreider onderzoek om daar meer duidelijkheid over te krijgen.

Vragen Commissie Ruimte 24 september 2021	Antwoorden
Vragen SGP (leden Van Burg en Van de Velde) over PFAS Agendapunt: 4 PFAS Vervuiling Westerschelde	
3. In de recente berichtgeving is door GS gemeld dat er een 'ultimatum' aan Vlaanderen is gesteld. Graag vernemen wij hier inhoudelijk meer informatie over.	Ook hier lijkt sprake van een misverstand. Er is door ons college geen ultimatum aan Vlaanderen gesteld. Met onze brieven aan de twee ministeries is onze inzet juist om een constructieve manier in gesprek te komen met de verantwoordelijke en bevoegde instanties.
4. En wat zijn de consequenties voor Vlaanderen als dit 'ultimatum' niet wordt nagekomen?	Zoals gezegd is er geen sprake van een ultimatum.
Baggeren in de Westerschelde De Rijksoverheid heeft een tijdelijk handelingskader opgesteld voor het omgaan met PFAS, o.a. voor het omgaan met bagger waar PFAS in zit. Hierover schrijft de Rijksoverheid het volgende: <i>"In de eerste plaats weten we nog niet waar en in welke hoeveelheden PFAS in de bodem en grondwater in Nederland voorkomen. Totdat we hier meer over weten is het tijdelijk handelingskader erop gericht om het verspreiden van PFAS van plekken met hoge concentraties naar plaatsen met lage concentraties te voorkomen."</i> Zie https://www.rivm.nl/pfas/bodem/vragen-en-antwoorden-pfas-in-grond-en-bagger	
5. Nu blijkt uit recente publicaties dat de haven / rivierbodem in de buurt van 3M in Antwerpen zeer hoge concentraties PFAS kent. Ook daar wordt gebaggerd. Waar gaat die bagger naar toe? Wordt die elders in de Westerschelde / Scheldemonding / Noordzee gestort? Zo ja, hoe verhoudt zich dat dan met de regel dat het verspreiden van grond / bagger met hoge PFAS gehaltes naar gebieden met lagere concentraties voorkomen moet worden?	Vergunningen omtrent baggerwerkzaamheden zijn een bevoegdheid van Rijkswaterstaat. Gedeputeerde Van der Velde heeft u in de commissie Ruimte van 17 september mondeling meegedeeld dat er – mede op uw verzoek – een informatie bijeenkomst georganiseerd gaat worden met medewerking van het RIVM, Ministerie I&W en een expert van de Universiteit Wageningen. Wij zullen het Ministerie kenbaar maken dat deze vraag verwacht kan worden bij de informatiebijeenkomst.

Vragen Commissie Ruimte 24 september 2021	Antwoorden
Vragen SGP (leden Van Burg en Van de Velde) over PFAS Agendapunt: 4 PFAS Vervuiling Westerschelde	
6. En is er in de baggervergunningen t.b.v. het op diepte houden van de Westerschelde überhaupt rekening gehouden met de aanwezigheid van PFAS?	Zie antwoord op vraag 5
7. Zo nee, zijn deze vergunningen dan nog rechtsgeldig aangezien er blijkbaar voor het milieu en de volksgezondheid belangrijke aspecten niet zijn meegenomen in de vergunning verlening?	Zie antwoord op vraag 5
8. Zo ja, in welke vallen de huidige aangetroffen hoeveelheden PFAS (o.a. in de waterbodem bij 3M) binnen de baggervergunningen?	Zie antwoord op vraag 5
9. Wanneer wordt er uitsluitel verwacht of met PFAS vervuild water en slib, wat dan automatisch meekomt en de nu nog schone grond in ernstige mate zal vervuilen, in de Hedwigepolder mag worden toegelaten? Ook gezien het beginsel in de Wet Bodembescherming dat grond niet vuiler mag worden dan dat die nu is?	De effecten van PFAS op langere termijn en consequenties voor besluiten, plannen en projecten zijn nu nog niet te overzien. Het antwoord zal primair van het bevoegd gezag voor de waterkwaliteit moeten komen. Gedeputeerde Van der Velde heeft u in de commissie Ruimte van 17 september mondeling meegedeeld dat er – mede op uw verzoek – een informatie bijeenkomst georganiseerd gaat worden met medewerking van het RIVM, Ministerie I&W en een expert van de Universiteit Wageningen. Wij zullen het Ministerie kenbaar maken dat deze vraag verwacht kan worden bij de informatiebijeenkomst.
Zwin Het RIVM rapport uit april 2021 meldt ook metingen van verhoogde vervuiling verder in de Westerschelde, tot in de monding van de Westerschelde toe. Kan GS aangeven of de water wat via het Zwin van Vlaanderen op de Westerschelde geloosd wordt, gezuiverd wordt voordat het via het Spuikanaal het Zwin in komt? In de Internationale Milieueffectrapportage t.b.v. uitbreiding van het Zwin (publicatiedatum februari 2007, pag 36) wordt hierover	

Vragen Commissie Ruimte 24 september 2021	Antwoorden
Vragen SGP (leden Van Burg en Van de Velde) over PFAS Agendapunt: 4 PFAS Vervuiling Westerschelde	
gesproken met dat is niet verder uitgewerkt als projectonderwijs van de ontpoldering van het Zwin.	
10. Kan het zijn dat hier nog een niet uitgevoerde actie ligt (waterzuivering aanleggen) of kan deze aanvoer vanuit Vlaanderen geen oorzaak meer zijn van vervuiling van het water in de Westerschelde?	Er is geen sprake van een niet uitgevoerde actie. Tegelijkertijd met de uitvoering van de natuuruitbreiding het Zwin, heeft Vlaanderen de waterhuishouding in het gebied rondom het Zwin geregeld. Concreet betekent dit dat het water dat nu via het pompemaal in het Zwin komt, deels via de zuiveringsinstallatie van Knokke komt en deels uit de polder (via de pompboezem).
Voedselveiligheid en vervuiling in meer algemene zin In juni heeft GS gemeld (zie link hieronder) dat het RIVM verder onderzoek moet doen in opdracht van prov Zeeland naar de voedselveiligheid agv PFAS. De brief van het RIVM van 4 juni 2021 aan de Tweede Kamer is vrij helder over risico's voor de voedselveiligheid, maar niet specifiek over de Westerschelde: https://www.rivm.nl/pfas/te-veel-blootstelling-aan-pfas-in-nederland https://www.omroepzeeland.nl/nieuws/128174/Concentratie-PFAS-in-Westerschelde-te-hoog-geen-zorgen-voor-zwemmers Dit terwijl het RIVM voor andere delen van Nederland wel grenswaarden vaststelt / adviseert m.b.t. voedselveiligheid en zwemveiligheid. Zie bijvoorbeeld https://www.rivm.nl/pfas/actueel/advies-risicogrenswaarden-voor-pfoa-pfos-en-genx-in-zwemwater-en-vis	
11. Wanneer worden die onderzoeksresultaten voor de Westerschelde verwacht?	Wij zullen het ministerie en het RIVM kenbaar maken dat deze vraag verwacht kan worden op de al eerder genoemde informatiebijeenkomst.

Vragen Commissie Ruimte 24 september 2021	Antwoorden
Vragen SGP (leden Van Burg en Van de Velde) over PFAS Agendapunt: 4 PFAS Vervuiling Westerschelde	
In de GS brief van 14 september 2010 (kenmerk 10028809) wordt m.b.t. de aanbevelingen uit het 'Voedselwebonderzoek Westerschelde' door GS het volgende aangegeven: "wij hebben in onze collegevergadering van 14 september 2010 kennisgenomen van de managementsamenvatting en zullen erop toezien dat de aanbevelingen op de geëigende plaatsen terechtkomen en ter hand genomen worden."	
12. Kunt u aangeven hoe deze aanbevelingen zijn uitgevoerd en hoe het toezicht hierop is geweest?	Uw vraag heeft betrekking op 2010. Het vraagt dossier onderzoek om antwoorden te geven op uw vraag. Dat was in dit korte tijdsbestek niet mogelijk.
13. Kunt u aangeven hoe zich dit vertaald heeft in een structureel overleg met de 'geëigende instanties' zoals bijvoorbeeld Rijkswaterstaat en instanties in Vlaanderen m.b.t. de metingen in en vervuiling van de Westerschelde en bijbehorende maatregelen?	Dat gebeurt in het regionaal bestuurlijk overleg over de kaderrichtlijn water (RBO) en via de Vlaams Nederlandse Schelde Commissie (VNSC).
14. Hoe kan het dan zijn, dat ondanks meerdere voorvallen op Belgisch grondgebied, bijvoorbeeld het internationale waarschuwingssysteem voor acute lozingen en vervuilingen voor De Schelde / Westerschelde niet werkt? Meermaals heeft GS in afgelopen maanden aangegeven nieuws 'via de media' te moeten vernemen. Hoe serieus is hier afgelopen jaren dan aan gewerkt? Wat moet er gebeuren om dit waarschuwingssysteem wel te laten werken en welke deadline wil GS hier aan stellen?	Er is hier geen sprake van acute lozingen, maar van structurele lozingen die niet onder het door u genoemde systeem vallen.

Vragen Commissie Ruimte 24 september 2021	Antwoorden
Vragen SGP (leden Van Burg en Van de Velde) over PFAS Agendapunt: 4 PFAS Vervuiling Westerschelde	
15. In algemene zin: welke rol ziet GS voor zich om de volksgezondheid in en rond de Westerschelde te borgen? Ook als het gaat om (lozings)vergunningen die verleend worden aan de Belgische kant van de grens, nu blijkt dat Nederland (en Zeeland) niet of nauwelijks betrokken zijn bij vergunningverlening van toch potentieel voor de volksgezondheid gevaarlijke activiteiten, vlak bij de grens?	Met onze brieven van 4 september jl. hebben wij aandacht gevraagd voor deze problematiek bij de verantwoordelijke en bevoegde gezagen.

Vragen Commissie Ruimte 24 september 2021	Antwoorden
Vragen SP (Huib Ghijsen) over PFAS Agendapunt: 4	
Uit de bijlage (zie onderin document) blijkt dat verhoogde concentraties in de Westerschelde PFAS al een aantal jaren voorkomt en waarvan de Scheldec commissie op de hoogte was. Rijkswaterstaat, het bevoegde gezag voor wat betreft de waterkwaliteit, loopt achter met de controle daarop en het nemen van maatregelen. Het gebrek aan gezag bij de provincie Zeeland om in deze zaak te kunnen controleren, te sturen en maatregelen nemen, is zeer verontrustend. Vragen:	
1. GS geven aan weinig bevoegdheden te hebben in het lozen van giftige en vervuilende stoffen op de Zeeuwse wateren. Zijn GS het met de SP eens dat dit een onacceptabele situatie is?	De bevoegdheidsverdeling tussen verschillende overheden is een landelijke kwestie, die nu niet ter discussie staat. Overigens, gezien het internationale karakter is het juist voor de hand liggend dat het Rijk de coördinatie van deze problematiek voor zijn rekening neemt.
2. Waarom hebben GS nooit actie ondernomen om meer bevoegdheden en / of controle te krijgen op een zo belangrijke zaak?	Zie vraag 1
3. Welke stappen gaan GS nu ondernemen om als provinciaal gezag meer controlerende en sturende bevoegdheden te krijgen op het lozen van <i>alle</i> giftige - en vervuilende stoffen in de Schelde, de Westerschelde en het kanaal van Gent - Terneuzen?	Zie vraag 1

Vragen SP (Huib Ghijsen) over PFAS Agendapunt: 4	
Uit de bijlage (zie onderin document) blijkt dat verhoogde concentraties in de Westerschelde PFAS al een aantal jaren voorkomt en waarvan de Scheldec commissie op de hoogte was. Rijkswaterstaat, het bevoegde gezag voor wat betreft de waterkwaliteit, loopt achter met de controle daarop en het nemen van maatregelen. Het gebrek aan gezag bij de provincie Zeeland om in deze zaak te kunnen controleren, te sturen en maatregelen nemen, is zeer verontrustend. Vragen:	
1. GS geven aan weinig bevoegdheden te hebben in het lozen van giftige en vervuilende stoffen op de Zeeuwse wateren. Zijn GS het met de SP eens dat dit een onacceptabele situatie is?	
2. Waarom hebben GS nooit actie ondernomen om meer bevoegdheden en / of controle te krijgen op een zo belangrijke zaak?	
3. Welke stappen gaan GS nu ondernemen om als provinciaal gezag meer controlerende en sturende bevoegdheden te krijgen op het lozen van <i>alle</i> giftige - en vervuilende stoffen in de Schelde, de Westerschelde en het kanaal van Gent - Terneuzen?	

Bijlage: Overzicht van de PFAS informatie in het afgelopen jaar.

AD 21 september 2020

Gevaarlijke stoffen nog altijd in rivier geloosd door traag Rijkswaterstaat

Stoffen die zeer gevaarlijk zijn voor mens en milieu belanden door achterstanden bij Rijkswaterstaat nog onnodig veel in onze rivieren. Veel bedrijven lozen deze stoffen op basis van verouderde vergunningen. Dat blijkt uit onderzoek van Het Schone Oosten, de onderzoeksredactie van de Stentor, De Gelderlander en Tubantia.

De Tijd (BE) - 29 mei 2021

De enorme werf van de Oosterweelverbinding is zwaar vervuild door gevaarlijke PFOS-chemicaliën. Maar ook in het naburige Zwijndrecht zit de bodem vol PFOS, blijkt uit nieuwe metingen. Juridische acties lijken niet uitgesloten. 'Deze plek dreigt één grote toxische stortplaats te worden.'

OP 4 juni stuurde de staatssecretaris van I&W een brief aan de tweede kamer waarin de volgende passage staat:

"In de Scheldecommissie heeft de Minister van Infrastructuur en Waterstaat samen met de Vlaamse autoriteiten PFAS-lozingen in beeld gebracht voor de Westerschelde, en kijken we samen hoe de relatief hoge concentraties daar kunnen worden verminderd. In alle internationale riviercommissies gaan we het gesprek opnieuw aan in het licht van de recente EFSA-opinie."

PZC 19 juni 2021: Al jaren te veel PFAS in de Westerschelde

In het oostelijke deel van de Westerschelde en in het Kanaal van Gent naar Terneuzen worden al jaren hoge concentraties van het schadelijke PFAS aangetroffen. De gemeten concentraties van deze vaak giftige stoffen liggen vele malen hoger dan elders in het land.

In een recent rapport staan verontrustend hoge cijfers. De minister van Infrastructuur en Waterstaat heeft het in een brief aan de Tweede Kamer over 'hoge concentraties'.

De provincie Zeeland gaat bij het Rijk om uitleg vragen. „We begrijpen dat mensen zich zorgen maken", laat het dagelijks provinciebestuur weten.

<https://www.zeeland.nl/milieu/pfas>

De Provincie Zeeland maakt zich zorgen over de aanwezigheid en effecten van PFAS in het milieu, in het bijzonder in de Westerschelde. De Provincie heeft weinig bevoegdheden op dit gebied maar wil wel zoveel mogelijk informatie verzamelen. Op verzoek van de Provincie is daarom in juli 2021 een informatieoverleg PFAS gestart. In dit overleg zitten Rijkswaterstaat, Waterschap Scheldestromen, Zeeuwse gemeenten, RUD-Zeeland, Ministerie van I&W, Ministerie van LNV, Ministerie van VWS, RIVM en partijen uit Vlaanderen en Zeeland.

Brief GS aan PS Middelburg, 31 augustus 2021

Geachte voorzitter, Op 21 juni en op 13 juli hebben wij u geïnformeerd over de PFAS verontreiniging in de Westerschelde en het kanaal van Gent naar Terneuzen. Zoals we in onze brief van 13 juli al hebben aangegeven is het een complex dossier waar we als provincie weinig bevoegdheden hebben. Wel zijn er steeds meer zorgen over de verontreiniging van met name de Westerschelde. De recente berichtgeving in zowel de Vlaamse als Nederlandse media versterken deze zorgen, zeker de mogelijk illegale lozingen van het in Antwerpen gevestigde bedrijf 3M. We hebben om die reden bijgaande brieven aan de Vlaamse minister Demir en de Nederlandse minister Visser gezonden, met afschriften aan de Nederlandse ministers van LNV en VWS, alsmede aan provincie en Stad Antwerpen. Volledigheidshalve delen wij u nog mee, dat wij in 2019 zijn geïnformeerd over de vergunningaanvraag aan 3M. Wij bezien dergelijke adviesaanvragen niet op lozingsaspecten, omdat de waterkwaliteit van de Westerschelde een primaire verantwoordelijkheid van Rijkswaterstaat is.

Met vriendelijke groet, Gedeputeerde Staten

Zaaknummer: 92204

Vragen van het statenlid De heer Heerschop en mevrouw Flameling (PvdA) ingevolge artikel 44 reglement van orde

AANHANGSEL

tot de notulen van de provinciale staten van Zeeland 2021 nummer 220.

Vragen ingevolge artikel 44 van het reglement van orde inzake PFAS en PFOS 3M:

(ingekomen: 3 september 2021)

Vragen aan gedeputeerde staten		Antwoorden van gedeputeerde staten	
1.	Willen Gedeputeerde Staten op korte termijn een lijst met bedrijven die lozen op de Westerschelde delen met Provinciale Staten en hierin indien mogelijk ook de mogelijke bedrijven in België opnemen ?	1.	Het ministerie van IenW is via RWS bevoegd gezag voor directe lozingen op de Westerschelde. Wij verlenen daar geen vergunningen voor en hebben derhalve geen direct inzicht in welke bedrijven het hier betreft. RWS heeft aangegeven dat zij geen lozingsvergunningen hebben verleend voor het lozen van PFAS houdend afvalwater. Ook voor Vlaamse bedrijven geldt dat wij geen inzicht hebben in welke vergunningen aan welk bedrijf zijn verleend.
2.	Voldoen deze vergunningen aan de norm van 2021 voor wat betreft PFAS/PFOS en andere milieugevaarlijke stoffen ?	2.	Zoals bij antwoord 1 aangegeven betreft het hier vergunningen die niet door ons, maar door RWS worden verleend. RWS heeft aangegeven dat zij geen lozingsvergunningen hebben verleend voor het lozen van PFAS houdend afvalwater. Wij gaan er vanuit dat RWS bij alle vergunningen die zij verleent de toepasselijke normen hanteert.
3.	Hoe staat het met de controle op deze vergunningen en hoe ver is de RUD/DCMR met het actualiseren van oude vergunningen ?	3.	Zoals bij antwoord 1 aangegeven verlenen wij geen vergunningen voor directe lozingen op de Westerschelde. De RUD-Zeeland of DCMR controleren daar derhalve niet op.
4.	Kunnen Gedeputeerde Staten aangeven of daadwerkelijk controle op lozingen wordt gevoerd of worden alleen documenten gecontroleerd ?	4.	Wij zijn alleen bevoegd voor indirecte lozingen op de Westerschelde. Bij indirecte lozingen gaat het om afvalwater dat via het riool, een zuivering of een ander 'werk' in oppervlakte water wordt geloosd. Voor vergunningen die wij hiervoor verlenen geldt dat controle op deze indirecte lozingen door de RUD-Zeeland en DCMR plaatsvindt door periodieke bemonstering en analyse in opdracht van de omgevingsdiensten en door inspecties. Inspecties vinden zowel fysiek op locatie als administratief (onder meer controle van eigen metingen door de bedrijven) plaats. Volledigheidshalve is een lijst van bedrijven die indirect lozen op de Westerschelde of het Kanaal Gent-Terneuzen bijgevoegd.

Vragen aan gedeputeerde staten		Antwoorden van gedeputeerde staten	
5.	Willen Gedeputeerde Staten onze eigen vergunningenplicht tegen het licht houden en daarbij ook kijken naar de looptijd van de huidige vergunningen ?	5.	GS verleent geen vergunningen voor directe lozingen, maar wel omgevingsvergunningen voor indirecte lozingen. Vergunningen van BRZO-bedrijven worden iedere 5 jaar en niet-BRZO bedrijven elke 10 jaar door de omgevingsdiensten op actualiteit getoetst. De RUD-Zeeland heeft aangeven dat er een achterstand is ontstaan op het uitvoeren van actualiseringstoetsen.

MIDDELBURG, 21 september 2021

Namens fractie: PvdA
E. Heerschop & I. Flameling

Gedeputeerde Staten

Drs. J.M.M. Polman

A.W. Smit

Bijlage: lijst met bedrijven met indirecte lozingen waarvoor GS het (Wabo) bevoegd gezag is

Bedrijfsnaam
TPT services B.V.
Arkema B.V.
Invista Polyesters B.V.
Zeeland Refinery N.V.
Yara Sluiskil B.V.
ICL-IP Terneuzen B.V.
Indaver Gevaarlijk Afval B.V.
Elsta B.V.
Martens Havenontvangstinstallatie Vlissingen BV
Renewi (Van Gansewinkel B.V.)
Sloecentrale B.V.
Indaver, Stortplaats Noord en Midden Zeeland B.V.
Heros Sluiskil B.V.
Aben Green
Beelen Terneuzen
Century Aluminium Vlissingen

Zaaknummer: 93656

Vragen van het statenlid Maaïke Walraven en Gerwi Temmink (Groen Links) ingevolge artikel 44 reglement van orde

AANHANGSEL

tot de notulen van de provinciale staten van Zeeland 2021 nummer 221.

Vragen ingevolge artikel 44 van het reglement van orde inzake juridische stappen vervuiling Westerschelde:

(ingekomen: 7 september 2021)

Vragen aan gedeputeerde staten		Antwoorden van gedeputeerde staten	
1.	Is GS op de hoogte van de signalen van Isabelle Larmuseau en deelt GS haar analyse?	1.	Wij hebben net als u kennis genomen van de analyse van mevrouw Larmuseau via berichten in de media, die onder meer gebaseerd zijn op haar inbreng in de juridische procedures die op dit moment lopen in Vlaanderen. Zie ook antwoord op vraag 3.
2.	Is GS met GroenLinks van mening dat geen middel onbenut gelaten moet worden om de ongewenste situatie t.a.v. de vervuiling van de Westerschelde zo snel mogelijk te stoppen	2.	Wij zijn met u van mening dat de huidige situatie rond vervuiling in de Westerschelde zeer ongewenst is. Om die reden hebben wij – zoals u bekend – contact gelegd met de bevoegde en verantwoordelijke bewindspersonen, om die situatie te bespreken.
3.	Is GS al bezig om juridische stappen zoals gesuggereerd door mw Larmuseau voor te bereiden? Zo nee, waarom niet?	3.	Nee, wij gaan er vanuit dat de bevoegde en verantwoordelijke bewindspersonen zorg zullen dragen voor een juiste oplossing in dit dossier. Desondanks onderzoeken wij wel wat onze juridische positie is.

MIDDELBURG, 21 september 2021

Namens fractie: Groen Links

Maaïke Walraven & Gerwi Temmink

Gedeputeerde Staten

Drs. J.M.M. Polman

A.W. Smit

Provinciale Staten
t.a.v. de voorzitterOnderwerp
dossier PFASZaaknummer
71084

Behandeld door

Verzonden

Middelburg, 13 juli 2021

Geachte voorzitter,

Hierbij informeren wij u over PFAS naar aanleiding van de commotie over deze stofgroep in de Westerschelde en het Kanaal Gent-Terneuzen. Actuele aandacht in Vlaanderen en een recent verschenen monitoringsrapportage over PFAS in Rijkswateren hebben gezorgd voor veel maatschappelijke aandacht voor PFAS.

PFAS: wat is het ?

Poly- en perfluoralkylstoffen (PFAS) is een groep chemische stoffen die door de mens zijn gemaakt. Voorbeelden van PFAS zijn PFOA (perfluorooctaanzuur), PFOS (perfluorooctaansulfonaten) en GenX. De stoffen uit de PFAS-groep zijn onder andere water-, vet- en vuilafstotend. Ze worden toegepast in verschillende producten, zoals voedselverpakkingsmaterialen, blusschuim, anti-aanbaklagen van pannen, kleding en cosmetica. Ook worden ze gebruikt in verschillende industriële toepassingen en processen.

PFAS kunnen in het milieu terechtkomen tijdens productie, gebruik en in het afvalstadium. Eenmaal in het milieu blijven ze daar aanwezig en kunnen in kleine hoeveelheden terecht komen in voedsel of drinkwater.

PFAS en gezondheid

Er is ook steeds meer bekend over de nadelige effecten van stoffen uit de PFAS-groep op de gezondheid. Op 4 juni jl. is de Kamer door het RIVM geïnformeerd over een opinie van de Europese voedselveiligheidsautoriteit (EFSA) met de conclusie dat de blootstelling van mensen aan PFAS in Nederland op dit moment hoger wordt ingeschat dan de EFSA waarden. Omdat deze EFSA grenswaarden gebaseerd zijn op levenslange blootstelling betekent een tijdelijke overschrijding geen acuut gezondheidsrisico. Het is wel noodzakelijk om actie te ondernemen om de blootstelling van mensen aan PFAS via voedsel, drinkwater en andere bronnen te verminderen en nadere onderzoeken te doen.

Commotie rondom PFAS

Er is veel aandacht voor PFAS. Inwoners, media en ook u als Provinciale Staten stellen veel vragen aan ons, vragen die (nu nog) niet beantwoord kunnen worden. Hieronder een overzicht van een aantal belangrijke vragen zoals deze gesteld worden:

- Zijn de concentraties PFAS in lucht, bodem of water in sommige plekken van Zeeland hoog genoeg om van invloed te kunnen zijn op de volksgezondheid?
- Kan er (dagelijks) gezwommen worden in de Westerschelde?
- Op welke vis en schelpdieren wordt commercieel gevestigd in de Westerschelde?
- Kan voedsel uit de Westerschelde veilig gegeten worden? (garnalen, (plat)vis, schelpdieren, zeegroenten, eigen vangst, commerciële vangst....)
- Heeft de concentratie PFAS invloed op natuurwaarden of doelsoorten? (bruinvis, zeehond, visdiefje....)
- Heeft de concentratie PFAS invloed op baggeren en grondwerkzaamheden langs de kust? (dijkversterking, opspuiting stranden, baggeren Westerschelde, Hedwige polder, Waterdunen);
- Kan de ontpoldering van het Hedwige- Prosperproject nog door gaan;
- Welke bronnen zijn er en worden deze bronnen gestopt
- Kan de vervuiling opgeruimd worden?.
- Hoe zit het met PFAS in de lucht ?

Het krijgen van antwoorden op deze vragen kost tijd, maar Zeeuwse inwoners willen snel duidelijkheid. Ook landelijk brengt PFAS veel beroering. Inmiddels is duidelijk dat in de Tweede Kamer vragen gesteld zijn over PFAS in de Westerschelde (o.a.in relatie met de ontpoldering van de Hedwigepolder). Ook in de internationale Scheldec commissie is PFAS op de agenda gezet.

Bevoegd gezag

Er zijn rondom de Westerschelde en het Kanaal van Gent naar Terneuzen veel overheden die allen een gedeeltelijke bevoegdheid hebben. Met zoveel verschillende bevoegdheden is het lastig het probleem als geheel aan te pakken. Daarbij komt dat het nu nog niet duidelijk is waar de PFAS precies vandaan komt, zeker omdat het zowel in de Westerschelde als het kanaal van Gent naar Terneuzen gemeten word. Dat betekent meerdere bronnen die verantwoordelijk zijn voor de verspreiding van de PFAS.

Provinciaal belang, rol en bevoegdheden

Hoewel wij als provincie wel belang hebben bij duidelijkheid, hebben we relatief weinig bevoegdheden. Zeker omdat er nauwelijks normen zijn voor PFAS in de leefomgeving, er zijn wel normen voor bijvoorbeeld hergebruik van grond. Als gezamenlijke overheden hebben we er wel belang bij om meer grip te krijgen op de problematiek rondom PFAS.

Provincie heeft de volgende relevante rollen, verantwoordelijkheden en bevoegdheden:

- Indirecte lozingen; Als provincie zijn wij verantwoordelijk voor de indirecte lozingen binnen de provinciegrenzen. De taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving op indirecte lozingen door bedrijven voeren de omgevingsdiensten voor ons uit.
- Grondwater; Als provincie gaan wij over de kwaliteit van het grondwater. In de nieuwe meetronde voor grondwater gaat/is PFAS meegenomen worden. De resultaten daarvan komen binnenkort binnen.
- Natuurwaarden/doelsoorten; Als provincie hebben wij verantwoordelijkheden ten aanzien van natura2000 doelsoorten. Eerdere onderzoeken wijzen uit dat vooral de top van de voedselketen sterk werd belast met PFAS. De concentraties aan PFAS in zeehonden, bruinvissen en de eieren van o.a. de visdief waren in het verleden erg hoog. Het is gewenst dat hier opnieuw onderzoek naar uitgevoerd wordt, zodat niet alleen de huidige situatie duidelijk wordt, maar ook inzicht verkregen wordt in het verloop van de concentraties in de tijd.
- Historische bronnen; het is van belang om naast het in beeld brengen van bestaande bronnen ook te onderzoeken welke historische bronnen er zijn geweest in Zeeland, denk daarbij aan stortplaatsen, brandweeroefenterreinen en eventuele bedrijven die PFAS hebben geproduceerd of verwerkt.

Wat zijn de mogelijkheden voor de provincie?

We voelen ons verantwoordelijk om te zorgen dat er antwoorden komen op de relevante vragen vanuit de maatschappij. Om die reden willen we in overleg met betrokken partijen inspanningen in beeld brengen en zo mogelijk coördineren zodat we een totaal beeld verkrijgen van wat er allemaal loopt in de regio. Daarbij maken we afspraken met de andere overheden om inwoners en andere betrokkenen snel, eenduidig en feitelijk te kunnen informeren.

Op dit moment ontbreekt er in ieder geval bij ons, een totaal beeld van reeds uitgevoerde, lopende en voorgenomen onderzoeken. We willen dit in beeld brengen. Daarbij zullen we er aandacht voor vragen dat ook Zeeuwse producten (zoals zeegroenten, zoutwater vis) worden meegenomen in lopende onderzoeken.

We vinden het belangrijk dat er grenswaarden en andere normen worden vastgesteld voor PFAS en we zullen daarop aandringen bij het Rijk en Europa

Regionaal overleg PFAS 6 juli en vervolg

Op 6 juli hebben we een eerste bijeenkomst georganiseerd van de Taskforce PFAS. Daarbij waren ongeveer 30 personen aanwezig vanuit Rijkswaterstaat, Waterschap Scheldestromen, Zeeuwse gemeenten, RUD-Zeeland, Ministerie van I&W, Ministerie van LNV, Ministerie van VWS, RIVM, een aantal partijen vanuit Vlaanderen en de Provincie Zeeland.

In het overleg hebben we duidelijkheid proberen te scheppen over de vragen die er liggen en wat er voor nodig is om die vragen te beantwoorden. Vanuit diverse partijen is er ingebracht wat er al onderzocht is, wat op dit moment onderzocht wordt en welke onderzoeken in de planning staan. Tijdens het overleg is afgesproken dat de organisaties inventariseren welke onderzoeken al beschikbaar zijn en welke informatie we uit deze onderzoeken kunnen halen met betrekking tot de situatie in de Zeeuwse wateren. Deze informatie verzamelen wij en publiceren we centraal op onze website www.zeeland.nl/pfas

We organiseren een vervolg op het regionaal overleg PFAS in de vorm van 4 werkgroepen voor de thema's waterkwaliteit, gezondheid, voedselveiligheid, bodem. De organisaties die deelnamen aan het overleg van 6 juli zijn daarbij uitgenodigd.

Als onderdeel van de opdracht van de werkgroepen verkennen we de mogelijkheden van een gezamenlijk onderzoek (RWS, LNV, Waterschap en provincie) in het verlengde van de eerdere onderzoeken in 2006, 2007 en 2010. Doel daarvan is om de trends van de PFAS in de Zeeuwse wateren, vis en zeegroente te onderzoeken. Hiermee kunnen we vaststellen of de in Vlaanderen vastgestelde daling van de concentraties PFAS ook in Nederland ingezet is. We willen ook verkennen of het mogelijk is om het lopende onderzoek van de NVWA naar PFAS te verdiepen voor de provincie Zeeland. Hiervoor hebben wij ambtelijk al input geleverd.

Rijkswaterstaat heeft tijdens het overleg aangegeven dat zij een bronnenanalyse uitvoeren op basis van de nu beschikbare gegevens. Doel hiervan is in beeld te brengen of er nog actuele bronnen zijn van PFAS.

Uit het overleg is duidelijk geworden dat de urgentie landelijk wel wordt gevoeld. Wij denken dat een lobbytraject dit gevoel van urgentie verder kan versterken. Hierop zullen wij de komende tijd inzetten door op landelijk niveau aandacht te blijven vragen voor PFAS en de Zeeuwse belangen in dit dossier. In bestaande reguliere bestuurlijke overleggen zetten wij dit onderwerp op de agenda.

Totaal verbod op niet essentiële PFAS

Vijf landen (Nederland, Duitsland, Noorwegen, Denemarken en Zweden) proberen PFAS ook Europees op de agenda te krijgen, dat gebeurd op 15 juli in het EU overleg. Doel is een totaalverbod op alle niet essentiële PFAS.

Uit voorgaande blijkt dat het een complex dossier is, waarbij vele partijen verschillende rollen en bevoegdheden hebben. Wij zetten ons in om antwoorden te krijgen op de vragen die leven. Die antwoorden zijn niet altijd direct beschikbaar en het duurt soms langer voordat er antwoord is.

Informatie die er is delen wij zo snel mogelijk met u en met inwoners. Dat zullen we via de website doen en periodiek mondeling of schriftelijk via de commissie ruimte.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris

U wordt verzocht om in uw correspondentie steeds het zaaknummer te vermelden.

Zaaknummer: 67553

**Vragen van het statenleden Maaïke Walraven en Gerwi Temmink (Groen Links)
ingevolge artikel 44 reglement van orde**

AANHANGSEL

tot de notulen van de provinciale staten van Zeeland 2021 nummer 202.

**Vragen ingevolge artikel 44 van het reglement van orde inzake vervuiling
Westerschelde door lozing niet-afbreekbare stoffen uit Antwerpse haven:**

(ingekomen: 15 juni 2021)

Vragen aan gedeputeerde staten		Antwoorden van gedeputeerde staten	
1.	Bent u bekend met de inhoud van dit Vlaamse nieuwsbericht? En met name de geconstateerde toenemende vervuiling door het niet afbreekbare PFOS met schadelijke effecten en gevolgen voor mens en dier (met name vissen)?	1.	Wij zijn bekend met dit nieuwsbericht, en voeren overleggen hierover met andere overheden. In 2006 en 2010 zijn onder andere in opdracht van Provincie Zeeland onderzoeken uitgevoerd naar het voorkomen van probleemstoffen in de Westerschelde en het voedselweb. PFAS en dan met name PFOS, kwam daar ook al als aandachtspunt naar voren. In september 2010 is PS daarover geïnformeerd middels een managementsamenvatting over de uitgevoerde onderzoeken: zee1001138
2.	Kan GS aangeven of en zo ja hoe er voor het Zeeuwse deel van de Westerschelde metingen worden gedaan naar de concentraties PFOS? En is er relatie voorstelbaar met de eerder genoemde lozing vanuit de Antwerpse Haven? Zo nee, waarom niet? En zo ja, zijn de resultaten inzichtelijk voor PS?	2.	Ja, door Rijkswaterstaat (RWS) worden PFAS gemeten in de Rijkswateren in het water en in biota. Onlangs is er een rapportage over verschenen van de Universiteit Utrecht. De gegevens zijn hier terug te vinden: https://puc.overheid.nl/rijkswaterstaat/doc/PU_C_643202_31/1/ Gezien het stroomgebied van de Schelde is het aannemelijk dat een (aanzienlijk) deel van de verontreiniging Nederland binnenkomt via het Antwerpse en Gentse havengebied.
3.	Wordt de gezondheid van het onderwaterleven in de Westerschelde permanent in de gaten gehouden. Zo ja door wie en kunnen de resultaten dan gedeeld worden met PS? Zo nee, waarom niet?	3.	Dit is een bevoegdheid van het Ministerie van LNV, zij hebben in antwoord op de vraag ons medegedeeld dat: • RWS laat metingen uitvoeren in biota • LNV inventarisaties uitvoert naar schelpdierenbestanden. Dit soort metingen zijn duidelijke indicatoren van de gezondheid van het onderwaterleven. De inventarisaties van schelpdierbestanden vanuit LNV-visserij zijn beschikbaar op de website van Wageningen Universiteit en de website van het compendium voor de leefomgeving.
4.	Kan GS aangeven hoe het vergunningenbeleid voor het Zeeuwse deel van de Westerschelde in elkaar steekt, met name voor de lozing van niet afbreekbare afvalstoffen? Hoe die uitvoering verloopt? En	4.	Het vergunnen is wettelijk geregeld. De waterbeheerder is bevoegd gezag voor alle directe lozingen in het oppervlaktewater of op een RWZI. Voor de Rijkswateren is dit Rijkswaterstaat, namens de Minister van Infrastructuur en Waterstaat en voor de

Vragen aan gedeputeerde staten		Antwoorden van gedeputeerde staten	
	of hierbij ook sprake is van significante verschillen tussen papier en praktijk?		andere wateren en de RWZI's is dat een waterschap. Naast de directe lozing is er ook een indirecte lozing, de lozing komt niet direct in het oppervlaktewater. In bijlage 1 van het Besluit omgevingsrecht (Bor) is bepaald wie bevoegd gezag is. Dit is meestal het Wabo-bevoegd gezag zoals de gemeente of de provincie. Ongeacht het type lozing wordt bij het beoordelen van een aanvraag o.a. gebruik gemaakt van BREF documenten (vaststellen stand der techniek), de Algemene BeoordelingsMethodiek (ABM) (vaststellen saneringsinspanning van een stof) en de emissie-immissietoets. Hiermee kan de toelaatbaarheid van de restlozing van een bron voor het ontvangende oppervlaktewater bepaald worden. De restlozing is de lozing die overblijft na toepassing van de bronaanpak met de beste beschikbare technieken. Voor zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) zoals PFAS is het beleid deze te weren uit het milieu. Dit beleid is en wordt in die hoedanigheid ook toegepast. Zie: Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) - Helpdesk water.
5.	Op welke manier vindt er afstemming plaats tussen het Nederlandse en Vlaamse beleid rond vergunningverlening, controle en handhaving in deze?	5.	Afstemming tussen Nederland en Vlaanderen loopt bijvoorbeeld via de Internationale Schelde Commissie (ISC). Op initiatief van Nederland wordt dit onderwerp besproken in de ISC. Rijkswaterstaat vervult een prominente rol in de ISC.
6.	Is GS het eens met GroenLinks dat het goed zou zijn de controle op illegale lozingen langs de gehele Westerschelde te vergroten en zo ja, is zij bereid hierin het voortouw te nemen om belanghebbende partijen hiermee z.s.m. te laten starten? Zo nee, waarom niet?	6.	Verschillende partijen houden al toezicht op legale en niet legale lozingen in de (Wester)schelde, o.a. door bemonstering en analyse op diverse afvalwaterstromen. Voor zover bekend vinden er geen illegale lozingen plaats.

MIDDELBURG, 13 juli 2021

Namens fractie: Groen Links
G. Temmink
M. Walraven

Gedeputeerde Staten
Drs. J.M.M. Polman
A.W. Smit

Zaaknummer: 67952

Vragen van het statenleden Willem Willemse en George Lernout (50Plus) ingevolge artikel 44 reglement van orde

AANHANGSEL

tot de notulen van de provinciale staten van Zeeland 2021 nummer 201.

Vragen ingevolge artikel 44 van het reglement van orde inzake PFAS uitstoot 3M Zwijndrecht (B):

(ingekomen: 15 juni 2021)

Vragen aan gedeputeerde staten		Antwoorden van gedeputeerde staten	
1.	Is GS op de hoogte van deze grensoverschrijdende PFOS-vervuiling bij 3M?	1.	Ja, inmiddels wel.
2.	Is GS op de hoogte gebracht door de Vlaamse autoriteiten van deze grensoverschrijdende vervuiling	2.	Nee, wij hebben dit ook via media vernomen.
3.	Weet GS dat producten gekweekt binnen de 15 kilometercontour wordt afgeraden te consumeren?	3.	GS heeft kennis genomen van het advies van de Vlaamse overheid. Zij geven adviezen ten aanzien van de consumptie van enkele producten (groenten en eieren). Deze contouren reiken niet over de landsgrens heen. www.vlaanderen.be/pfas-vervuiling
4.	Zijn de bewoners van het oostelijk deel van Oost-Zeeuws-Vlaanderen bekend met de vervuiling en dat mogelijk kippeneieren en groente uit eigen tuin binnen de 15 kilometercontour, gezondheidsrisico's met zich kunnen meenemen?	4.	In de media is hier aandacht aan besteed. Zie ook antwoord vorige vraag.
5.	Heeft GS de intentie de bewoners van Oost-Zeeuws-Vlaanderen te informeren over de gezondheidsrisico's?	5.	Wij hebben de intentie om antwoorden te krijgen op diverse vragen die er leven. Ook ten aanzien mogelijke risico's voor de volksgezondheid. Daarvoor hebben wij een taskforce PFAS georganiseerd met diverse betrokken overheden in Nederland én Vlaanderen.
6.	Is GS het met 50PLUS eens dat meer meetpunten moeten worden gerealiseerd in de grensstreek en langs de Westerschelde om de lucht kwaliteit continue te monitoren?	6.	De concentratie van PFAS in de lucht is uiterst lastig te meten. In het algemeen heeft uitbreiding van meetpunten de aandacht; hierover hebben wij u ook al eerder bericht. Daarbij is ook aangegeven dat dit primair een verantwoordelijkheid van het RIVM is.
7.	Is GS van plan de Vlaamse Overheid aan te spreken op goed nabuurschap?	7.	Wij zijn in overleg met Vlaamse overheden en de Rijksoverheid.

MIDDELBURG, 13 juli 2021

Namens fractie: 50Plus

Willem Willemse

George Lernout

Gedeputeerde Staten

Drs. J.M.M. Polman

A.W. Smit

Provinciale Staten van de Provincie ZeelandT.a.v. de voorzitter
Postbus 6001
4330 LA MIDDELBURG**Onderwerp**
PFAS**Zaaknummer**
67258**Behandeld door****Verzonden**

Middelburg, 23 juni 2021

Geachte voorzitter ,

Als gevolg van een recent verschenen monitoringsrapportage over PFAS in Rijkswateren en actuele ontwikkelingen in Vlaanderen is veel media aandacht ontstaan voor het dossier PFAS. We begrijpen dat mensen zich zorgen maken over de aanwezigheid van PFAS in het milieu en in het bijzonder de Westerschelde.

Enkele fracties uit Provinciale Staten hebben inmiddels artikel 44 vragen ingediend. Nog niet alle vragen kunnen beantwoord worden, dat heeft te maken met kennis en bevoegdheden die bij andere overheden liggen. Zowel met RIVM, Rijkswaterstaat als GGD lopen contacten en zodra alle antwoorden beschikbaar zijn zullen wij daar zo spoedig mogelijk op terug komen.

Met deze brief informeren wij u alvast over enkele actuele ontwikkelingen met betrekking tot PFAS.

Wat zijn PFAS

PFAS is een verzamelnaam (afkorting van poly- en perfluoralkylstoffen) van chemische stoffen die van nature niet in het milieu voorkomen. Deze stoffen worden door mensen gemaakt vanwege hun specifieke eigenschappen, zoals brandwerendheid en vuil- en waterafstotendheid. Zij worden al decennia gebruikt in industriële en andere processen en in vele producten. Ze worden toegepast in allerlei alledaagse toepassingen, zoals verf, blusschuim, pannen, kleding, cosmetica en voedselverpakkingen.

Naast deze positieve gebruikseigenschappen hebben PFAS ook negatieve (milieu)eigenschappen, namelijk dat ze mobiel en nauwelijks afbreekbaar zijn en zich daardoor ophopen in het milieu en de voedselketen. Van een aantal types PFAS is bekend dat ze giftig zijn en bij langdurige blootstelling onder meer het immuunsysteem kunnen aantasten.

Daardoor wordt PFOS, een bekende stof uit de PFAS-groep, inmiddels al geruime tijd niet meer geproduceerd maar vinden we het door de onverwoestbaarheid nog overal terug.

Blootstelling aan PFAS

Door menselijk handelen zijn PFAS breed aanwezig in het milieu. Dat betekent dat vrijwel iedereen wordt blootgesteld aan PFAS. Voedsel en drinkwater zijn ook de voornaamste blootstellingsroutes waardoor PFAS ook wordt aangetroffen in mensen.

Er wordt steeds meer bekend over de nadelige effecten van PFAS op de gezondheid.

September 2020 heeft de Europese voedselveiligheidsautoriteit (EFSA) een opinie uitgebracht over PFAS. De Tweede kamer is 18 januari dit jaar geïnformeerd over het RIVM advies naar aanleiding van deze opinie. Het RIVM is vervolgens gevraagd om de risico's van

PFAS in voedsel en milieu in te schatten met de nieuwe gezondheidkundige grenswaarden van de EFSA opinie. Op 4 juni jl. is de Kamer geïnformeerd met de conclusie is dat de blootstelling van mensen aan PFAS in Nederland op dit moment hoger wordt ingeschat dan de EFSA waarden. Omdat deze EFSA grenswaarden gebaseerd zijn op levenslange blootstelling betekent een tijdelijke overschrijding geen acuut gezondheidsrisico. Er is wel de noodzaak om actie te ondernemen om de blootstelling van mensen aan PFAS via voedsel, drinkwater en andere bronnen te verminderen.

Commotie Antwerpen

In Zwijndrecht (Antwerpen) is PFOS bodemvervuiling vastgesteld. In de bodem in een grote omgeving rond de 3M-fabriek zitten hoge concentraties van PFOS, ver boven de toegestane norm. Het probleem kwam aan het licht door de graafwerkzaamheden voor de Oosterweelverbinding.

De Vlaamse regering neemt extra maatregelen voor de PFOS-vervuiling in Zwijndrecht. Geadviseerd is naast om in een straal tot 10 kilometer rond de 3Mfabriek geen, of minder, eieren van kippen in de tuin te eten. En in een beperkte straal rondom de locatie terughoudend te zijn met gebruik van groenten uit eigentuin en gebruik van grondwater. De 10 kilometer contour reikt niet tot over de Nederlandse landsgrens.

Tevens is sinds 14-06 een website in de lucht: www.vlaanderen.be/pfos-vervuiling-zwijndrecht, daar vinden burgers achtergrondinformatie over PFOS en toelichting bij de voorzorgsmaatregelen die de regering aankondigde.

De gemeente Hulst heeft via de media laten weten zich geen zorgen te maken om de PFOS-bodemvervuiling die in en om Antwerpen tot veel onrust heeft geleid. In 2019 zijn bij metingen in het buitengebied voor de vaststelling van de bodemkwaliteitskaart slechts hele lage gehalten PFAS aangetroffen.

Tevens was in het nieuws dat Antwerpse havenbedrijven volgens de Vlaamse minister Demir water in de Schelde lozen dat PFOS bevat. De chemiesector betreurt en weerlegt de berichtgeving. Metingen wijzen echter uit dat in de Schelde sprake is van verhoogde concentraties PFAS.

Onderzoek PFAS in water en biota

In opdracht van Rijkswaterstaat zijn er diverse onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van probleemstoffen in sediment en organismen.

Uit een eerste studie in 2005 bleek dat voor wat betreft dioxineachtige stoffen de Westerschelde geen uitzonderlijke situatie vormt en er was geen reden om maatregelen te treffen. Wel liet de studie zien dat een aantal vervuilende stoffen, geperfluoreerde verbindingen (PFAS) werden aangetroffen in deze monsters, soms in relatief hoge gehalten.

In 2010 bleek uit een vervolgstudie dat met name PFAS (vooral PFOS) zich makkelijk binnen de voedselwebben verspreiden en zich ophopen in de organismen die bovenaan een voedselweb staan, zoals het visdiefje en de zeehond. Er werden geen overschrijdingen geconstateerd van de toen geldende Warenwet normen.

Sinds deze onderzoeken uit de periode 2006-2010 weten we dus al dat een aantal PFAS in de Westerschelde voorkomen. In september 2010 is PS daarover geïnformeerd middels een managementsamenvatting van de uitgevoerde onderzoeken.

Recent (april 2021) is er een nieuw onderzoeksrapport verschenen. In opdracht van Rijkswaterstaat is een analyse gemaakt van de 2008-2020 PFAS monitoringsgegevens in Rijkswateren. Het gaat daarbij om gemeten concentraties in het water en in biota (vis en schelpdieren). Uit dit rapport blijkt dat op alle meetlocaties in Nederland de jaargemiddelde norm van de Kader Richtlijn Water wordt overschreden.

De Westerschelde en het Kanaal van Gent naar Terneuzen komen er niet goed uit, het worden de hot spots genoemd met waterconcentraties PFAS die tussen de 2 en 25 keer hoger zijn dan de rest van Nederland. Ook vis waarin de hoogst gemeten gehalten worden teruggevonden komt uit de Westerschelde en voldoet niet aan de norm voor PFOS in biota. Volgens het rapport zijn er nog te weinig gegevens aanwezig om een uitspraak te kunnen doen over eventuele trends van PFAS-concentraties in biota.

De huidige data-analyse benadrukt de noodzaak tot het snel afleiden van normen voor veel meer stoffen in de stofgroep PFAS, het in kaart brengen van (binnenlandse) bronnen en het tegelijkertijd inzetten op (inter)nationale maatregelen ter reductie van de productie, gebruik en lozingen van deze stoffen.

Risico's met betrekking tot zwemmen

Op basis van de huidige gemeten concentraties ten opzichte van risicogrenzen (geen overschrijding) en de blootstellingsroutes verwachten wij niet dat deze enig effect kunnen hebben op de gezondheid van zwemmers.

Uit de literatuur blijkt dat de opname van PFAS via de huid minimaal is en het inslikken van zwemwater zal zeer beperkt zijn. Daarbij is de blootstellingsduur, het aantal uren dat gezwommen wordt ook beperkt. Het RIVM is door Provincie Zeeland benaderd en gevraagd hier een oordeel over te geven.

Lozingen Zeeuwse bedrijven

Zeeuwse bedrijven lozen afvalwater op het oppervlaktewater, direct op de Westerschelde of indirect via een binnenwater of werk van een derde. Dit zijn in vergunningen gereguleerde lozingen, waarbij ook bemonstering en analyse plaatsvindt. In Zeeland zijn er geen bedrijven die PFAS produceren en voor zover ons bekend zijn er ook geen bedrijven in Zeeland met een vergunning om PFAS houdend afvalwater te lozen.

Op dit moment voert Indaver IWS in Hoek een onderzoek uit naar het verwerken van PFAS houdend afvalwater, met de bedoeling om PFAS uit het water te zuiveren tot onder de detectiegrens. Mocht deze proef succesvol zijn, dan kan het bedrijf er toe over gaan om vergunningen aan te vragen voor dit proces.

Rollen en verantwoordelijkheden

De kennis over PFAS en gezondheid is en blijft in ontwikkeling en zoals uit bovenstaande blijkt zijn diverse overheden betrokken en actief in het PFAS dossier. Een goede afstemming is noodzakelijk. Gedeputeerde Staten zullen de ontwikkelingen nauwlettend volgen en haar verantwoordelijkheid nemen.

Om de nadelige effecten van PFAS op het ecosysteem en de humane gezondheid te minimaliseren is (inter)nationale samenwerking noodzakelijk waarbij vanuit de Rijksoverheid als eerst moet worden ingezet op restricties en uitfasen van niet-essentiële PFAS of niet-essentiële toepassingen.

In opdracht van de Rijksoverheid doen RIVM en NVWA momenteel verder onderzoek naar PFAS in voedsel, bodem en oppervlaktewater.

Provincie Zeeland heeft met Rijkswaterstaat als waterkwaliteitsbeheerders voor de Westerschelde regelmatig overleg. In deze context niet alleen voor de beantwoording van de (artikel 44) vragen, maar ook ten aanzien van lozingen en waterkwaliteit. In het bestuurlijk overleg met het Waterschap en Rijkswaterstaat op 8 juli zal het PFAS dossier een plaats op de agenda krijgen.

Eveneens zijn wij met de GGD in contact getreden, zij volgen de lijn van het RIVM en hebben overeenkomstig Provincie Zeeland vragen ten aanzien van mogelijke effecten op voedselveiligheid. De GGD verwacht verder net als Provincie Zeeland dat op basis van de huidige inzichten geen negatieve gezondheidseffecten voor zwemmers zijn te verwachten waarbij het RIVM eveneens gevraagd is hier een (bevestigend) antwoord op te geven.

Wij hopen u op deze wijze voorlopig voldoende te hebben geïnformeerd en zullen u met de beantwoording van de ingediende artikel 44 nader informeren. Dat is eveneens van toepassing als toekomstige ontwikkelingen in dit dossier daar aanleiding toe geven voor zover dat betrekking heeft op onze rol.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris

De voorzitter van Provinciale Staten
T.a.v. de statengriffier

Onderwerp
PFAS

Zaaknummer
88475

Behandeld door

Verzonden

Middelburg, 31 augustus 2021

Geachte voorzitter,

Op 21 juni en op 13 juli hebben wij u geïnformeerd over de PFAS verontreiniging in de Westerschelde en het kanaal van Gent naar Terneuzen. Zoals we in onze brief van 13 juli al hebben aangegeven is het een complex dossier waar we als provincie weinig bevoegdheden hebben. Wel zijn er steeds meer zorgen over de verontreiniging van met name de Westerschelde. De recente berichtgeving in zowel de Vlaamse als Nederlandse media versterken deze zorgen, zeker de mogelijk illegale lozingen van het in Antwerpen gevestigde bedrijf 3M. We hebben om die reden bijgaande brieven aan de Vlaamse minister Demir en de Nederlandse minister Visser gezonden, met afschriften aan de Nederlandse ministers van LNV en VWS, alsmede aan provincie en Stad Antwerpen.

Volledigheidshalve delen wij u nog mee, dat wij in 2019 zijn geïnformeerd over de vergunningaanvraag aan 3M. Wij bezien dergelijke adviesaanvragen niet op lozingsaspecten, omdat de waterkwaliteit van de Westerschelde een primaire verantwoordelijkheid van Rijkswaterstaat is.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris

U wordt verzocht om in uw correspondentie steeds het zaaknummer te vermelden.

Mevrouw Zuhal Demir
Vlaams minister van Justitie en Handhaving,
Omgeving, Energie en Toerisme
Martelaarsplein 7
1000 Brussel

Onderwerp
Communicatie PFAS

Zaaknummer
88475

Behandeld door

Verzonden

Middelburg, 31 augustus 2021

Geachte mevrouw de minister,

De berichtgeving over chemiebedrijf 3M net over de grens in Zwijndrecht, baart ons en onze inwoners zorgen. De door uw ministerie gecoördineerde handhavingsacties als antwoord op mogelijke illegale lozingen vernemen wij slechts vanuit de media. Dat leidt tot tal van vragen, rondom volksgezondheid op korte termijn, maar ook op de langere termijn, als het gaat om effecten op natuur in en rondom de Westerschelde.

Wij hebben de Nederlandse minister van Infrastructuur en Waterstaat verzocht om aan Nederlandse zijde de coördinatie van alle vraagstukken en de informatievoorziening aan onze inwoners op zich te nemen, met name rond gezondheidsaspecten op de korte termijn en de gevolgen voor bodem en natuur.

Wij begrijpen dat Uw ministerie goede contacten heeft met het Nederlandse ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. Vanwege de gevolgen van de situatie rond de verontreinigingen in de Westerschelde en de zorgen en vragen die dat bij onze inwoners oproept, verzoeken wij u vriendelijk om informatie die daaromtrent relevant is ook met ons te delen.

In het kader van goed nabuurschap informeren wij onze collegae van de provincie Antwerpen en de Stad Antwerpen over bovenstaande. Daarnaast brengen we de Algemeen Afgevaardigde van de Vlaamse Regering in Nederland de heer Filip D'havé op de hoogte van dit schrijven.

Met de meeste hoogachting,

Gedeputeerde Staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris

U wordt verzocht om in uw correspondentie steeds het zaaknummer te vermelden.

Minister van Infrastructuur en Waterstaat
Mevrouw drs. B. Visser
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Onderwerp
PFAS

Zaaknummer
88475

Behandeld door

Verzonden

Middelburg, 31 augustus 2021

Hooggeachte mevrouw Visser,

De situatie rondom PFAS in de Westerschelde baart ons en onze inwoners grote zorgen. De berichten over verontreiniging volgen elkaar in hoog tempo op, en er is recent zelfs sprake van mogelijk illegale lozingen door een in Antwerpen gevestigd bedrijf. Bovendien blijkt uit metingen in het water van de Westerschelde en daar gevangen vis dat deze verontreiniging nadrukkelijk in de Westerschelde aanwezig is. Dat leidt tot tal van vragen, rondom volksgezondheid op korte termijn, maar ook op de langere termijn, als het gaat om effecten op natuur, projecten uit het NPW, of mogelijke bodemverontreiniging die tot sanering moet leiden.

Nu kunnen wij zelf deze vragen niet beantwoorden, maar de zorgen onder onze inwoners blijven en verdienen een helder en concreet antwoord. Ambtelijke gesprekken, die wij hebben opgestart, leiden wel tot het verstrekken van gegevens en rapporten, maar niet tot snelle, heldere en eenduidige standpunten en conclusies van de instanties die daartoe zijn aangewezen. Om zorgen bij onze inwoners weg te nemen is dat wel noodzakelijk.

Wij veronderstellen dat uw ministerie het eerste aanspreekpunt bij het Rijk is, vanwege de verantwoordelijkheid van Rijkswaterstaat voor de chemische waterkwaliteit en de contacten die uw ministerie hierover al heeft met het Vlaamse ministerie van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme. Daarnaast spelen ook het RIVM (blootstelling personen aan PFAS) en de Nationale Voedsel- en Warenautoriteit een rol, bijvoorbeeld als het gaat om risico's van voedsel dat inwoners zelf verzamelen uit of rond de Westerschelde (zeegroenten zoals lamsoor en zeekraal, vis, schelpdieren). Om die reden zenden wij een afschrift van deze brief aan de bewindspersonen van LNV en VWS.

Gelet op de internationale dimensie van deze problematiek en het feit dat de relevante instanties onder de verantwoordelijkheid van u of uw collega-bewindspersonen vallen, verzoeken wij u om zo spoedig mogelijk de coördinatie van deze problematiek en de informatievoorziening aan onze inwoners op u te nemen. Wij kunnen ons, gezien de urgentie van het dossier, voorstellen dat het (versneld) benutten of uitbouwen van bestaande structuren de voorkeur verdient boven het opzetten van een nieuwe structuur. Wellicht biedt het politiek (en ambtelijk) college van de Vlaams-Nederlandse Scheldecommissie, die toeziet op de uitvoering van NPW-projecten, daarvoor kansen. Daarnaast verzoeken wij u ons actief op de hoogte te houden van de alle verdere ontwikkelingen op dit dossier.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris

In afschrift aan ministerie LNV en VWS

U wordt verzocht om in uw correspondentie steeds het zaaknummer te vermelden.

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

> Retouradres Postbus 20901 2500 EX Den Haag

Gedeputeerde Staten Provincie Zeeland
t.a.v. drs. J.M.M. Polman, voorzitter
Postbus 6001
4330 LA Middelburg

Bestuurskern

Dir. Waterkwaliteit,
Ondergrond en Marien
Waterkwaliteit en - kwantiteit

's-Gravenhage
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Contactpersoon

Datum
Betreft PFAS Zeeland

Geacht college,

Ons kenmerk

IENW/BSK-2021/247740

Op 31 augustus jl. heeft u mij een brief gezonden waarin u uw zorgen uitspreekt over de situatie rondom PFAS in de Westerschelde. Ik deel uw zorgen. PFAS-stoffen komen van nature niet in het milieu voor en zijn zeer moeilijk afbreekbaar. Wat we de afgelopen jaren gezien hebben, is dat PFAS-stoffen breed aanwezig zijn in onze leefomgeving (in bodem, in water en in voeding).

Uw kenmerk

88475

In september 2020 heeft de Europese voedselveiligheidsautoriteit (EFSA) een opinie uitgebracht over PFAS. Hierover is eerder op 4 juni jl. een brief naar de Tweede Kamer gezonden¹. De brief licht de verschillende lopende trajecten toe, enerzijds gericht op de aanpak van blootstelling en anderzijds gericht op handelingsperspectieven om PFAS in het milieu te verminderen. Ik deel uw mening dat het belangrijk is om eenduidige informatie beschikbaar te stellen aan burgers. Om die reden is in de brief aan de Tweede Kamer aangegeven waar publieksinformatie is te vinden op zowel de website van de rijksoverheid² als het RIVM³ en dat het kabinet deze informatie actueel houdt. Ik waardeer uw initiatief om een vijftal werkgroepen op te richten met als doel om de informatiebehoefte voor Zeeland, zowel tussen de partijen als naar de burger, verder uit te werken zodat we hier gezamenlijk in kunnen voorzien.

In dit kader heb ik Rijkswaterstaat Zee en Delta gevraagd de bilaterale betrekkingen vanuit de Internationale Scheldecommissie aan te halen om de lokale samenwerking te ondersteunen en informatie uit te wisselen. Op 23 september vindt een eerste gesprek plaats. Informatie-uitwisseling en een terugmelding van dat gesprek op ambtelijk niveau kan plaatsvinden in de door u opgerichte werkgroep *PFAS-Grensoverschrijdende aspecten* welke op 24 september bij elkaar komt.

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2021/06/04/vermindering-blootstelling-aan-pfas-na-de-efsa-opinie>

² <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/pfas>

³ <https://www.rivm.nl/pfas>

Het kabinet heeft een vervolg aangekondigd gebaseerd op de aanbevelingen van het RIVM. Ik zal u uitnodigen om plaats te nemen aan de bestuurlijke tafel waar dit vervolgtraject besproken gaat worden. Hiermee waarborgen we dat verschillende sporen bij elkaar komen en elkaar kunnen versterken. Namens het kabinet zal zowel mijn ministerie als het ministerie van VWS betrokken zijn, zodat ieder vanuit zijn eigen rol en verantwoordelijkheid aan tafel zit.

Bestuurskern
Dir. Waterkwaliteit,
Ondergrond en Marien
Waterkwaliteit en - kwantiteit

Ik waardeer het feit dat de heer Van der Velde het initiatief heeft genomen om op 30 september in gesprek te gaan met mij en later die dag met de Vlaamse minister van Omgeving Demir. In vervolg hierop heb ik op 7 oktober een gesprek met minister Demir.

Ons kenmerk
IENW/BSK-2021/247740

Tot slot heb ik begrepen dat er in de eerste helft van oktober een technische sessie georganiseerd gaat worden voor de Provinciale Staten. Ook hier trekken wij graag samen met u op.

Hoogachtend,

DE MINISTER VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT,

drs. B. Visser